

מצמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת צו – חג הפסח | תשפ"ה | גיליון 43

המשמעות
הפנימית של
בקיעת הים

(עמוד 38)

הקשר המיוחד בין
היהודי לה'
שמתפתח בשיר
השירים

מגילת שיר השירים

(עמוד 15)

לזרוק את
השכל?!
קטנות וגדלות
באכילת המצה

(עמוד 3)

הַקְדָּמַת הַמַּעֲרָכַת

שבת שלום וחג שמח לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי - מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

השבוע בעלון שלושה שיעורים יסודיים:

השיעור הראשון קטנות וגדלות באכילת המצה יבאר לנו מהי הנקודה בעבודת ה' שמבטאת המצה, וכיצד היא שורש כל המצוות.

השיעור הבא, מגילת שיר השירים, יאיר באור חדש את המגילה, כיצד היא בנויה כתהליך של התפתחות קשר מופלא וייחודי בין הרעיה לדוד ובין היהודי לקב"ה.

ולבסוף, שיעור הכנה לשביעי של פסח - המשמעות הפנימית של בקיעת הים.

שבת שלום ומבורך וחג כשר ושמח, המערכת

להערות ושאלות ובקשת העלון ניתן לפנות ל

shiurimshapira@gmail.com

ולטלפון 0537246111

קטנות וגדלות באכילת המצה

מה ההבדל בין המשל של אדמו"ר הזקן לחג הפסח לבין המשל שלו לחגי תשרי? מתי עלי להדגיש את היותי ילד קטן ומתי את היותי איש גדול? והאם צריך לזרוק את השכל? שיעור יסודי ומרתק בליקוטי תורה לחג הפסח

משל אהבת האב לבנו הקטן

נתחיל מלקרוא קטע קטן מתוך אות
ו במאמר ד"ה ששת ימים (הראשון) בלקוטי
תורה (יד:--טו.):

הענין הוא דהנה בצאת
ישראל ממצרים היו עדיין בבחי'
קטנות, שהרי לא קיבלו עדיין
תורה ומצוות עד שעמדו אצל הר
סיני. וע"כ נקראו בשם נער כמ"ש
"כי נער ישראל ואוהבהו"
(בהושע סי' י"א). ולכן אף שהיה
להם אז התגלות נסים גדולים
ועצומים, שהוא ע"י ירידה הארה
גדולה ועצומה מאין-סוף ב"ה
הסובב-כל-עלמין, אמנם לא היה
הארה זו מאיר ומתגלה בהם כי-
אם בתכלית הקטנות.

והוא על דרך משל מאהבת
האב לבנו שיש בזה ב' אופנים:
דהיינו כשהבן הוא קטן אז האהבה

מהאב אליו היא בבחי' הגילוי
ותוקף במאד עד שמחבקו ומנשקו
ונושאו על זרועותיו; אמנם עכ"ז
אין האהבה מתגלה ב"כ בהבן
הקטן רק בדברים קטנים, שהרי
אינו מבין ומרגיש עדיין ב"כ
הדברים הגדולים; משא"כ כשהבן
גדול דהגם שאז האהבה מהאב
אינו נראה ונגלה ב"כ להיות
מחבקו ומנשקו עכ"ז מתפשטת
ומתגלית לבנו יותר ללמדו חכמה
וליתן לו כל צרכיו אז בגדלותו
שחם דברים גדולים בו.

ובמ"כ למעלה עד"מ, הנה
ביצ"מ שנאמר "כי נער ישראל"
שעדיין לא הי' בהם שלימות ב"כ,
לכן אע"פ שהגילוי הי' אהבה רבה
ממקום גבוה מאד. אמנם לא האיר
בהם רק בבחי' קטנות, וע"כ אין
גומרין בו את החלל.

כ"כ מ"מ הרי יציאתם מבחינת מצרים שהיא מאפליה
לאורה ברוחניות ג"כ, שמבחי' מצרים ערות הארץ ומ"ט
שערי טומאה יצאו להיות עבדי ה', א"כ אין לך דבר גדול

* ומעיר שם בסוגריים: "(והא דבימים ראשונים
של פסח גומרים את ההלל מבואר בזהר שם, וגם ע"פ
פשוט הוא נכון, כי אע"ג שלא הי' בהם עדיין שלימות

מתעלם מאיתנו. ביום כיפור המשל הוא שמלך מתייחס אלינו. בסוכות – הוא מחבק אותנו. ובשמחת תורה הוא שם את הכתר שלו על הראש שלנו. אלו המשלים שכותב אדמו"ר הזקן שם.

במה המשלים פה שונים? פה נראה שהוא מתחיל מהסוף, מהחובק ששייך לסוכות ("שמחבקו ומנשקו ונושאו על זרועותיו"). כמו כן, שם הוא מלך (וגם אבא) ופה הוא אבא ולא מלך ("משל מאהבת האב לבנו"). אך מה הוא מסביר במפורש שהוא ההבדל המשמעותי שבין פה לבין סוכות? שפה הילד קטן, ובסוכות הילד גדול. זהו ההבדל בין פסח לסוכות.

אם מחברים בין ההבדל אם הוא מלך או אבא לבין ההבדל אם הוא קטן או גדול, יוצא שכאשר הבן קטן הוא רואה את האבא רק כאבא, ואילו כאשר הבן גדול הוא יכול לראות את האבא גם כמלך. זה מאוד משמעותי.

בפסח אנו ילדים קטנים שלא רואים שהאבא הוא מלך. לצייר ככה את פסח זה מעניין, אך זה חידוש קטן יחסית. שהרי זה מובן לצייר שכאשר אני קטן אני רואה את האבא כאבא וכשאני גדול אני רואה אותו כמלך. כי גם כשהאבא הוא באמת מלך, כשהילד קטן האבא מתנהג איתו כמו כל אבא – אז הוא באמת לא מרגיש שהאבא

משא"כ בחג הסוכות שהוא
אחר קבלת התורה, שבחי' אהבה העליונה מאיר ומתפשט בהם בבחי' גדלות, עד"מ אהבת האב לבנו הגדול שמתגלית ונמשך מומנה דברים גדולים כו' כנ"ל, ע"כ גומרין בהן את ההלל בכל ימי החג.

פתיחה – חשיבות המשלים של אדה"ז

למה בחרתי להתחיל מפה את הסדר של הלימוד? כי בדרך כלל כאשר אני רוצה להבין טוב, המשל של אדמו"ר הזקן הוא מאוד משמעותי.

דיברנו על כך בהקשר לחודש אלול, ראש השנה, יו"כ, סוכות ושמיני עצרת. שיש שם לאדמו"ר הזקן רצף של משלים. אז אם נעשה גם פה רצף של משלים, נגלה שמאוד חשוב להבנה להכיר את המשל שאדמו"ר הזקן רוצה להגיד. המשל מאוד משמעותי.

השוואה בין המשלים של הימים הנוראים לשל פסח

מה המשלים שאדמו"ר הזקן מביא לימים נוראים?

המשל של חודש אלול הוא שהמלך בשדה ואנו העם. המשל של ראש השנה הוא שהמלך בארמון, ואנחנו בן שהוא

מזה אף שלא נשלמו עדיין עד קבלת התורה וע"ד" גומרין את ההלל ביום צאתם ממצרים).

הוא מלך. רק לאחר מכן, כשהילד גדל – הוא שם לב שהאבא שלו הוא מלך.

אז הציור עצמו מובן. אבל לצייר שזהו ההבדל בין פסח לשאר החגים – זה כבר חידוש מפתיע. למה זה חידוש? אם אני גדול – אני מבין שיש פה מערכת יחסים מורכבת. אבל אם אני קטן – הקב"ה עושה, ואני לא עושה כלום, אז לא מובן מהי עבודת ה' שלי.

החידוש ביחס למבואר באר"י

יש כאן עוד נקודה שצריך להבין, פה במאמר נראה שגילויי האהבה לילד משאיר אותו בקטנות, אך באר"י למדנו (נדפס במעמקים פרשת פקודי) שבפסח ז"א נהיה בגדלות. רבים מקשים את הקושיא הזו שלכאורה זה נגד האר"י. אמנם כמובן שזה לא יכול להיות, אלא כמו שנראה, אדמו"ר הזקן רוצה לכוון אותך איך להבין את האר"י בלי שתתבלבל.²

מה העבודה שלנו אם אנחנו בקטנות

לפני שנתחיל, כדי שיהיה לנו יותר קל – אני רוצה שננסה קצת להבין את

המשל, כי דרך המשל יותר קל להבין. המאמרים עצמם קשים להבנה, ודרך המשל קל יותר להבין את כוונת הדברים.³

אז נחזור כעת לשאלה ששאלתי מקודם על המשל, מה אנו עושים בפסח? שוב, לכאורה יוצא שאנו לא אמורים לעשות כלום, כי הקב"ה עושה.

תלמיד: העבודה היא להיות ילדים קטנים, להיות באמונה.

הרב: אתה אומר שהעבודה שלנו היא להיות ילדים, אם אני מציג ככה, בעצם אני אומר שבאמת-באמת אני מבוגר, אבל אני רוצה לחזור להיות ילד. זו אפשרות, אבל השאלה אם לכך אדמו"ר הזקן התכוון, שבאמת אני מבוגר ואני רוצה לחזור להיות ילד, או שהוא רוצה להגיד – באמת אתה ילד. זו שאלה מאוד חשובה לעבודת ה'.

איפה אפשר לראות בתוך המאמר שאדמו"ר הזקן אומר שאנחנו מבוגרים ועושים את עצמנו ילדים?

תלמיד: שהוא אומר שכבר קיבלנו תורה ומצוות.

כאשר אתה מסביר דרך המשל אתה נשאר במשל, אתה חושב שאתה מבין, וזה יוצא 'על הפנים'. אדמו"ר הזקן רוצה בעיקר שהמשל יביא אותך לגילוי אלקות, לכן הוא בעיקר עוסק בתוכן עצמו, בנמשל. ובכל אופן, אחרי שאנו אומרים שזה ככה, ננסה ללכת בדרך הזו של העמקה במשל, שתקל עלינו קצת. שהרי בסופו של דבר, לאחר שנכתבו הדברים עלי ספר, אפשר כבר לקרוא מהסוף. זה לא כמו שאדמו"ר הזקן דיבר, שאז אי אפשר היה להגיע מהסוף להתחלה.

² תופעה כזו מצויה בכמה מקומות באדמו"ר הזקן, שכאשר הוא מפרש משהו באר"י, נראה שהוא אומר הפוך ממה שהאר"י אומר, והוא מראה שהאר"י אומר לכאורה בדיוק הפוך ממה שכתוב בזהר. ואז הוא מראה איך זה תפור בדיוק.

³ הרבה פעמים אדמו"ר הזקן מביא את המשל בסוף, מוחבא, וזה מפתיע. והסיבה לכך לכאורה היא שאם אתה אומר משל אתה יותר מדאי נדבק במשל,

מדוע בפסח אני קטן ובסוכות אני גדול

למה דווקא בפסח אני ילד קטן? אדה"צ כותב שמה שהם היו בקטנות בזמן יציאת מצרים זה בגלל שהם עדיין לא קבלו תורה ומצוות, משא"כ בסוכות שהוא אחר קבלת התורה. גם זה משהו לא מובן הרי היום יש לנו תורה ומצוות גם בסוכות וגם בפסח, אז מה ההבדל ביניהם (אפשר להגיד שבסוכות אני ילד גדול, יש לי אורות גדולים, אני אומר הלל וכו', לעומת פסח שאין בו אור מאוד גדול. אבל זה לא מסתדר, שכן אצלנו היום אנו מרגישים בשניהם שאין אור גדול)?

אלא שההבדל הוא איזה מצוות יש לי. ה' נמצא בתוך המצוות, והשאלה איזה גילוי יש. בפסח המצווה לשים לב לקטנות, למרות שיש בתוכה המון גדלות. ובסוכות אתה צריך לשים לב לכך שבאמת הקב"ה רצה לגלות את עצמו, ויכול להיות לך גדלות. כלומר השאלה על מה אתה שם את הדגש מאוד חזק.

זה לא הצגה, כי באמת מאז שה' נתן את התורה והמצוות אני יכול להגיד שאני בקטנות ואני יכול להגיד שאני בגדלות – השאלה על מה אני שם את הפוקוס. היום

הרב: נכון. עכשיו, צריך לשים לב שיש קושיא במאמר, שהרי במקום אחר רואים קצת הפוך, שאני לא מבוגר שרוצה להיות ילד אלא אני באמת ילד. איפה רואים כך?

תלמיד: שלגבי המצה שהיא "מיכלא דמהימנותא" וקטנות הוא כותב (באות ד') "בחי" מצה זו צריכה שימור, כמ"ש "ושמרתם את המצות", דהיינו לשמור מן החיצונים שלא לבוא לבחי" חימוץ שהוא הגסות וההתנשאות, והיינו להיותה בבחי' יראה תתאה והתקשרות האמונה בלבד למטה מן הטעם ודעת ע"כ צריכה שימור", והרי גם היום אנחנו צריכים לשמור את המצות.

הרב: נכון, לכא' על הקושיא הזו אין תירוץ במאמר.⁷

מה אדמו"ר הזקן רצה להסביר במאמר? שמה שהיה אז "במורא גדול זה גילוי שכינה" נמצא היום בתוך המצות. וזה שהמורא הגדול הפך להיות תורה ומצוות כאשר אני לא רואה את המורא הגדול – זה גורם לכך שאני מסתכל על זה בקטנות, לכן זה לא כמו בסוכות. ונסביר:

רצה שילמדו מתוך ביטול. הוא רוצה אמנם שלא יהיה ביטול בלי שפלות, אבל בסוף הוא רוצה שנבין טוב את המאמר. אתה אומר שלא היה לנו קשה שצריך לשמור את המצות כי אנו לא מרגישים "במורא גדול זה גילוי שכינה". אבל לפי דבריך יש קושיא אחרת – שהמאמר לא מובן...

⁷ **תלמיד:** אני לומד את המאמר, ומרגיש לי שהדברים הגבוהים עליהם הוא מדבר רחוקים ממני, ולכן לא קשה לי למה היום צריכים לשמור את המצות. **הרב:** זה הפוך מאיך שהוא רצה שתלמד את המאמר. טוב להרגיש בשפלות, אבל את המאמר הוא

חוגגים את הקטנות בפסח ואת הגדלות בסוכות, אבל בסוף הכל היה בפסח.

כיצד המצוות מכוונות אותי מה להדגיש

עכשיו נראה מה אדמו"ר הזקן רוצה להסביר לי כיצד המצוות אומרות לי מה להדגיש. מה מגיע מלמעלה, ומה מגיע ממני. מה הקב"ה רוצה שתהיה עבודת ה' שלי, ומה הוא מאיר כלפיי.

מה המצווה בסוכות? לשבת בסוכה. ישיבה בסוכה היא חיבוק, שה' מחבק אותי (כמבואר באר"י). לכאורה זה היה מתאים לפי ההסבר שלו לכן הקטן, אותו האבא מחבק. אם כן לכאורה לא מתאים הסדר.

מה עושים בליל הסדר? זה שמדברים זה לכאורה הפוך, זה יוצא שאני גדול. אבל איזה מצווה אני עושה שמבטאת שאני קטן? מצה. עיקר הווארט של המאמר, לאחר שהוא אומר את המשל, הוא להכניס זאת לתוך המצה. שעיקר העניין של המצה הוא שהקב"ה רוצה שאני ארגיש ילד קטן.

ההבדל בין קטן לגדול

מה ההבדל בין אם אני ילד קטן לילד גדול? מה אני מרוויח בזה? כמו שאמרנו מקודם, האמת היא שאני גם קטן וגם גדול, רק השאלה היא במה אני נתון ובמה אני עסוק. אז במה אני עסוק כשאני אומר שאני קטן ובמה אני עסוק כשאני אומר שאני גדול. במה אדמו"ר הזקן רוצה שנשתמש בעבודה כשאני רוצה להיכנס לילד הקטן שבי? "אמונה", "יראה תתאה".

אין הארה ענקית, אלא תורה ומצוות. ובכל זאת, בתורה ומצוות יש שני דגשים: אני יכול להדגיש שאני ממש כמו ילד קטן, והגדלות היא מוחבאת מאוד חזק (כך עושים בפסח). ואני יכול להדגיש שיש גדלות, ואת הקטנות לא רואים עכשיו (כך עושים בסוכות).

המצוות מכוונות אותי על מה לשים את הדגש. בפסח הקב"ה רצה שאני ארגיש את הקטנות שלי, ושהגדלות מוחבאת בתוך המצוות. אלו המצוות של פסח – שיש גדלות עצומה בתוך המצוות שיש בפסח, אבל אני חי את הקטנות שלי. ובסוכות אני חי את הגדלות, ומאוד מחביר את העובדה שאני צמחתי מאיזה מקום.

אמנם בתחילה הייתי עם, נכנסתי להיכל של המלך, האיר פניו אליו, חיבק אותי – ועכשיו אני שמח מהתוצאה למרות הקטנות שהייתה לפני כן. אני מדגיש את הגדילה שלי באלול-ראש השנה-יו"כ סוכות-שמיני-עצרת. אני מדגיש שגדלתי. אבל בפסח אני מדגיש את העובדה שבאמת מצד עצמי אני מאוד קטן.

אמנם בשניהם אני יכול להדגיש את הכל. וזה מה שהתורה אומרת: בפסח למרות שאתה גדול תהיה קטן, ובסוכות למרות שאתה קטן תהיה גדול.

כל זה נכון גם ביחס לגילויים שהיו באותם זמנים. אמנם מהם ה'זמנים' זו שאלה בפני עצמה. מתי היה סוכות? לכאורה סוכות היה בזמן של פסח. אם כן

בקטנות. אין "מורא גדול", בוודאי שצריך לשמור את המצות.

תלמיד: גם אז היה קטנות. **הרב:** נכון, ראו את הפער העצום גם שם. **תלמיד:** יותר קל להיות בקטנות שמה. **הרב:** מסכים. אם הקב"ה בעצמו מתגלה יש פער עצום – ומה קורה לי? אם הקב"ה מתגלה, אני מתבטל. וממילא מה אני עושה? "זורק את השכל". אין מה לעשות, השכל נזרק ממני בדרך ממילא. למה הוא נזרק? כי בא הקב"ה, ומדבר איתי, ואני עושה את מה שהוא אומר. "לכתך אחרי במדבר". אין לי מה לעשות אלא מה שהוא אומר.

מה זה אומר בפסח? שהם לקחו את הלחם, מאכל אדם, ואמרו להם לצאת. היום לא משנה איזה מקובל או צדיק, אפילו הרבי, אם הוא היה אומר למדינת ישראל – "בואו נלך..." לאן נלך?! אין דבר כזה! והנה, משה רבנו לוקח שישים ריבוא, ואמרו עליהם שהם הולכים למות. כל אחד שמסתכל מבין את גודל הטירוף. אמנם היו עשר מכות, אבל עדיין, ככה ללכת? מאיפה הם יחיו? באמת חז"ל אומרים שהם חיו מכך שהם היו דלוקים על הקב"ה כל כך, ומזה הם חיו^ה. האמונה הזו היא משהו

וכשהוא רוצה להסביר אמונה – למה היא נקראת קטנות? כי זה להיות בלי שכל. לפי זה מה זה גדול? להיות עם שכל. כלומר – בפסח אני רוצה שלא יהיה לי שכל, ובסוכות אני רוצה שיהיה לי הרבה שכל, הארת המוחין.

בפסח אני לא רוצה שיהיה לי הארת המוחין. אז מה יש לי? הארת האמונה. מה זה אומר בפסח? אני מרגיש שאני מאוד תלוי בו, אני מרגיש את התלות לגמרי, והתלות המוחלטת הזו שאני מרגיש שיש לי בו היא מה שאני רוצה להביא לידי ביטוי בחג, במצוות. עד כמה אני תלוי לגמרי.

אם אני אומר זאת בעבודה פנימית, מה אני רוצה להגיד? יש ביטוי היום – "לזרוק את השכל". כאשר אני אומר עם השכל שלי שאני רוצה לזרוק את השכל זה לא אומר שזרקתי אותו. מה שאני צריך הוא להרגיש שיש מקום בנפש שאני באמת כזה.

היום אנחנו באמת בקטנות

למה היה לי חשוב לעשות את כל הסיבוב של המאמר פה עם כל השאלות והקושיות? הווארט הוא שאנו באמת היום

ב'מעמקים' לפרשת ויקרא בעמ' 18). ובכך נראה להסביר את הזוהר לגבי פסח שני (ח"ג בהעלותך קנב:): "כיון דכנסת ישראל מתעטרא בעטרה בניסן לא אתעדיאת כתררה ועטרה מנה תלתין יומין, וכל אינון ל' יומין מן יומא דנפקו ישראל מפסח יתבא מטרוניתא בעטרהא וכל חילהא בחדוה, מאן דבעי למחמי למטרוניתא יכיל למחמי, כרוזא כריז כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעיה".

^ה בפסוקים בפרשת בשלח (פרק טז) כתוב שבט"ו באייר התלונונו שרוצים אוכל, וזה היה שלושים יום אחרי שיצאו ממצרים, על זה חז"ל אומרים (מובא ברש"י שם) שהמצות שהם הכינו ביציאתם ממצריים הספיקו להם עד אז. ונראה להסביר שהמצות האלה הם קשורים לאמונה של עם ישראל בה', ומה שאותם מצות הספיקו להם עד אז זה כמו שכתוב בפנים, שהם כ"ב נסחפו אחרי ה' שלא היו צריכים לאכול עוד (כמו שביארנו

אני מעצמי ומבחירתי רוצה לעשות מה שהוא אומר'.

באמת אפשר לראות זאת גם במשל, מה ההבדל בין מלך לעבד? הרי באמת שניהם הם מבוגרים. מה ההבדל בין ביבי או אנטיכוס, לביני? בסדר, היה לו תאוות יותר גדולות משלי, בסדר, אז הם לא ממש כמוני...

כלומר, דוקא הציור של הקטנות הוא פער יותר גדול. אני קטן, והוא גדול. והמשמעות של זה שאני קטן והוא גדול היא שאין לי שכל. אין לי שכל להגיד שאני מבין את הקב"ה, אין דבר כזה.

ואיך אני נותן לכך ביטוי במצוות? שהמצוות הם שאני גדול ואני יכול לבטא שבאמת אני קטן מאוד. איך אני עושה את זה? מה אני מבטא פה? שימו לב כמה המצווה מיוחדת: עצם זה שאני בא "לבטא" מראה שאני גדול, שיש לי תורה ומצוות. אך מה אני מבטא? שאני באמת קטן, תלוי בקב"ה תלות גמורה. אני כמו ילד קטן שהולך אחרי אבא שלו, ומה שאבא שלו אומר זו המציאות. אין משהו אחר.

שמירת המצות

בסוף אדמו"ר הזקן רוצה להגיד שהמצה היא השורש של כל המצוות. אבל גם זו מצווה – מצווה להיות בקטנות. לתת ביטוי לכך שבאמת המציאות שלי היא כל כך קטנה לעומת הקב"ה, שאין לי שכל ויכולת לדון – אלא אני פשוט הולך אחריו

מאוד גדול – זה כאשר באמת היה גילוי שכינה.

מה קורה היום? כשאני רוצה לדבר על תורה ומצוות היום, אומר לנו הקב"ה – אני רוצה שתסתכל בפסח על כך שאתה הולך עלי כמו שהם הלכו "על עיור" לגמרי, אתה הולך עלי לגמרי. זה נקרא קטנות. אפשר להגיד שזו קטנות ביחס לגדלות של סוכות, ואפשר להגיד שזו קטנות בעיקר ביחס לקב"ה. ה' הוא אבא, גדול – ואני קטן. הוא מאוד גדול ואני מאוד קטן.

עבד לעומת בן

איך ילד קטן חי? לא כמו עבד של מלך. עכשיו נשנה קצת את הציור: עבד של מלך הוא בעל בחירה, הוא יכול להחליט אם הוא הולך על זה או לא, אבל ילד הולך על אבא שלו כי זה המציאות וזהו. כמו שאומרים על קטן שאין בו דעת, שאם הוא עשה משהו – הוא לא עשה זאת מעצמו.

אם אני נכנס למקום שאני הולך על ה' כי ככה זה העולם, הכל מה'. אני תלוי בו לגמרי ואני ממוקד על כך שהכל אמונה בה'. איך אני רוצה לבטא את הדבר הזה? על ידי שאני אוכל את המצה. כלומר כשאני רוצה היום, אחרי שקיבלנו תורה ומצוות ויצאנו ממצרים, לתת ביטוי לכך שהיחס ביני לה' הוא כל כך רחוק אני אוכל מצה.

יוצא שהיחס בין בן לאבא הוא פער ענק, והמרחק בין העבד למלך הוא קטן. למה? כי כשאני גדול אני אומר: 'הוא מלך,

וזהו. איפה אני מביא את זה לידי ביטוי?
בכך שאני אוכל את המצה.

אך הרבה מזה מתבטא בכך שאני שומר את המצה. אם יש אבא ענק שמתגלה ואני הולך אחריו – אני בקטנות, כי הוא ענק ואני ילד שהולך אחריו. אבל אם אני כמו גדול ויש לי תורה ומצוות ואני צריך ללכת אחריו, אז מה אני עושה כשאני רוצה להביע את הקטנות? בעיקר אני שומר את המצוות. כלומר אני נזהר שלא יהיה לי שכל. כך נראה פסח – לחץ מהשכל. לפחד שיהיה לי שכל.

המצוות שהיו בהתחלה הם כשה' אמר להם מה לעשות. הם ידעו מה צריך לעשות ושום דבר לא מעבר לכך, ובכך הם היו נתונים. זה נקרא קטנות.

המצה העליונה והמצה התחתונה בעבודת ה'

אם אני רוצה להסתכל על זה בעבודת ה' – זו נקודה חשובה:

אדמו"ר הזקן רוצה להגיד שכאשר בן אדם מקיים תורה ומצוות ואין לו גדלות מוחין – הוא לא חושב על התורה יותר מידי וגם לא על הקב"ה, אלא הוא נתון בשאלה 'מה אני צריך לעשות'. לכך אדמו"ר הזקן קורא 'ראה תתאה' – 'למטה מטעם ודעת', ו'מצה שלפני חצות'.

אבל במצה העליונה, היא מתחלקת – עדיין אמנם לא היה תורה ומצוות, אך היה גילוי שכינה, נסחפו אחרי ה' לגמרי. כלומר, הם באמת היו בקטנות, אבל קטנות

בגלל שה' מופיע זו הכי גדלות שיש. הם רואים את הקב"ה ולכן הם זזים, אבל באמת זה כמו חיבוק של אבא שמאוד מחבק את הבן שלו.

היום איך זה מתבטא? שאנחנו באים ואומרים שאנחנו רוצים להיות ילדים קטנים. אני מבוגר שרוצה להיות ילד קטן, לא בגלל שאני לגמרי מבוגר אלא כי באמת ביחס לה' אני ילד קטן ואני רוצה להרגיש כמה אני קטן לעומת הקב"ה.

ואז אני בעיקר, כמו שאמרנו – יש ביטוי היום "לזרוק את השכל", אני רב עם עצמי לזרוק את השכל. אני אומר: אני לא רוצה את השכל. כי השכל יגרום שאהיה מבוגר, ואני עכשיו רוצה למצוא את המקום בו אני באמת קטן, אני ילד. אני רוצה למצוא את המקום בו אני ילד קטן ולכן אני רב עם השכל שלי כל פעם שהוא מתחיל לצוץ.

הגסות של השכל יכולה לבוא באופן אוטומטי

מתעסקים עם המצוות כל הזמן כדי שהעיסה לא תתפח. צריך כל הזמן להתעסק עם זה, כל פעם באה מחשבה שעלולה לגרום לי להתנפח, ומיד אני אומר – לא, זרוק את השכל. השכל יגרום לי לראות את המציאות לא כפי שהיא באמת. באמת ה' גדול והמציאות כל כך קטנה, ואני כה קטן ואני לא רוצה שאני יהיה 'מבין' במציאות ו'בעל כישרון' להסתכל עליה.

יוצא לפי זה שכאשר האבא מחבק את הילד הקטן, הילד מרגיש שאבא שלו נהיה קצת ילד קטן. הוא לא באמת מבין מה קורה פה. מה קורה לילד כשאבא מחבק אותו? האבא גדול, והוא קטן, והוא לגמרי בתוכו, אבל הוא לא מרגיש את הפער ביניהם – אלא את הקירוב ביניהם. ובתוך הקירוב הגדול הזה שהוא מרגיש – ברור לו מי האבא ומי הבן. לא הוא מחבק את האבא, אלא האבא מחבק אותו. מה קורה כאשר הוא גדל? הוא אומר – 'האבא מחבק אותי'. הוא שם לב ותופס מיהו מי שמחבק אותי. זה המשל בסוכות, שאני משיג שהוא מחבק אותי. אבל פה זה לא ככה, פה זה כמו ילד קטן. אבל ילד קטן גם כשהוא מחבק את האבא הוא מרגיש שאבא שלו מחבק אותו.

יראה תתאה ואמונה

העניין של אכילת מצה היא להקטין את המציאות שלי ביחס לה' כדי להבליט את הפרופורציה האמיתית, ואז אני נכנס לאמונה בלי שכל ויש את הגדלות של ה' שמוחבאת בתוך זה – וזו אמונה שלמעלה מהשכל.

ויש את זה בצורה פרקטית: לעשות מה שהוא אומר זו יראה תתאה, וללכת עליו לגמרי זו האמונה. אם אני רק עושה מה שהוא אומר לי – זו יראה תתאה. אם אני מסתכל שאני הולך עליו – זה שאני ממש קשור אליו, אמונה.

המצוות שניתנו לנו לפני מתן תורה – הם יראה תתאה. וזה קיים גם היום, ביום רגיל, כאשר אני נתון רק בכך שאני יודע מה

אני רוצה שלא יתנפח לי, שלא יהיו לי מוחין כאלה שאני כאילו 'מבין' מה קורה פה, וזה כל כך מהר יכול להגיע, אוטומטי. אדמו"ר הזקן קורא לכך "גסות". אם אני פתאום חושב עם השכל שלי, מה הגסות בכך? שאני כביכול מבין מה זה אבא. אני לא הולך אחרי האבא לגמרי, אלא אני כביכול עצמאי קצת.

הגסות פה היא להגיד שהאבא אומר לי ללכת, ואני חושב לעצמי – 'אולי לא צריך ללכת עכשיו. בואו נדון, בואו נחשוב'. או שאבא אומר לי ללכת, ואני חושב שאני יודע למה הוא אומר לי ללכת. אבל אתה ילד כזה קטן, מה אתה מבלבל את המח? ...

ניתן דוגמה: ילד קטן, אבא שלו אומר לו שהוא צריך לעשות משהו. הילד אומר לו – 'יש אבות שלא אומרים כך לעשות, אולי האחרים צודקים'? המחשבה הזו – שאני גם כן 'מבין', זה נקרא גסות.

היחס בין פסח לתשרי

כאשר אנו חושבים על ה', אנו קודם כל רוצים לשים לב שיש את הקב"ה ויש אותנו. כדי שנוכל לתפוס את הפרופורציה, שהיא אמיתית ופשוטה אצלנו – זה לא הצגה, אלא מקום אמיתי שאני נכנס לתוכו בו אני מרגיש שהקשר עם הקב"ה הוא וודאי שאני כמו ילד קטן והוא ענק.

ולפי זה כל מה שקורה בתשרי הוא שאני מבוגר ומבין והוא המלך. וזה מרחק מאוד קטן יחסית למרחק פה. לכן שם אומרים הלל גמור ופה לא.

בתוקף והתקשרות יותר מכה נפש האלהית עצמה".

אדמו"ר הזקן אומר שלאחר שהנפש האלקית עצמה יורדת יש לה כח יותר. מה הוא מסביר? שלמרות שהנשמה כפי שהיא למעלה הולכת על הקב"ה לגמרי, יש משהו שבעצם זה שאני מברר את הברורים של עולם התהו אני גורם לעילוי בנפש האלקית, כי מתברר שהאחדות שיש עם ה' בעולם התהו היא יותר גדולה מאשר בעולם התיקון. כי בעולם התיקון האחדות שיש לנפש האלקית היא כמו ביטול, שאני לגמרי נסחף אל ה'. אבל בתוקף האמונה כשאני מחליט להאמין זה יותר גדול.

למה אני אומר את זה? אדמו"ר הזקן רוצה להגיד שכאשר אני אוכל את המצה זה מוסיף משהו בנשמה. אם אני חי מהקב"ה בלי שאני אוכל, אני בעיקר מרגיש כמה אני מתחייב ממנו. אבל כאשר אני מכניס לתוכי דבר מאכל גשמי, הנשמה מקבלת את התוקף של הדבר הגשמי, שמשקף יותר את הקב"ה שמחייב את עצמו. כך הנשמה מקבלת את המעלה של הדבר הגשמי, ונהיית דומה יותר לקב"ה, בכך שהיא מחייב את עצמה. מה זה לאכול? לברר את התהו. הנשמה יורדת למטה כדי להפוך להיות אחד עם ה' יותר ממה שהייתה למעלה.

זה משהו עדין: אדמו"ר הזקן לא רוצה להגיד שהאמונה לא חזקה כמו לחם, אלא שה' רצה שהנשמה לא תהיה רק למעלה אלא גם למטה והיא תגיד ה' רוצה

אני צריך לעשות. אבל כאשר אני שם לב שזה באמת תורה ומצוות שה' נתן – זו גדלות. אמנם אם אני נתון באמונה שהיא הבסיס לכל המצוות, אני קטן ולא גדול.

וזה קשור ללחם, לאכילה, שהתלות שלי בו היא גמורה. אני הולך אחרי ה', בלי שאכפת לי ממה אני יחיה, ואני חי רק ממנו.

בירורי עולם התהו

יש פה עוד נקודה אחת עוד יותר חריפה:

אדמו"ר הזקן רוצה להגיד שאפילו ביחס לנשמה כמו שהיא למעלה יש פה משהו מיוחד. הנשמה כמו שהיא למעלה גם כן הולכת אחרי ה' לגמרי. איפה זה כתוב? בתניא של היום – שהנשמה כפי שהיא למעלה היא לאין ערוך מכפי שהיא למטה אפילו אצל הצדיק הכי גדול.

פה אדמו"ר הזקן רוצה להגיד משהו הפוך: מה קורה לנשמה כשהיא נמצאת למעלה? הוא כותב פה במאמר: "הנה יובן בעבודת ה' שזהו ענין בירורי דרפ"ה ניצוצין דתהו שמלובשים בדברים הגשמיים שמתבררי ועולים למעלה בבחי' התיקון שרש נפש האלקית, והיינו ע"י עבודת ה' בק"ש ותפלה שבחי' כח וחיות שניתוסף בו ע"י האכילה לש"ש הוא נכלל באחד ואהבת ומוסיף כח ההתבוננות והתפעלות האהבה לה' להיות ההתבוננות והדעת והאוי"ר

אחד עם ה', ואז אתה בתוך מה שה' מחייה את עצמו שאתה מחייה את עצמך.

תלמיד: מה הולך פה? זה התהפך!

הרב: אדמו"ר הזקן רוצה להגיד שאם אתה נלחם עם השכל שלא יהיה לך בכלל שכל ואז אתה הולך על האמונה עד הסוף – פתאום הקב"ה מבצבץ מתוכך.

אז לזרוק את השכל או לא?

תלמיד: אז אתה מסכים עם זה הביטוי שצריך לזרוק את השכל?

הרב: אלו שאומרים לזרוק את השכל רוצים להגיד שאמנם יש עולם ויש דבר כזה שכל, אבל ה' לא רוצה אותו. נגיד את זה לפי ה'אותיות' פה: הם לא רוצים שמפסח יצא שבועות. אבל אנחנו כן רוצים 'שתי הלחם' בסוף. אנחנו רבים עם השכל, אבל אומרים שבסוף אנחנו צריכים להיות עם שכל וזה לא אמור להפריע בכלל. אני אמור להיות עם המון שכל, אמור להתנפח, אמור להגיע לשבועות, להגיע לשתי הלחם.

כאשר אתה שומע שאומרים 'לזרוק את השכל' – אתה מרגיש שהאדם מאוד נמשך לשכל, והוא צריך לברוח ממשוהו שמאוד מפתה אותו. וכשאתה קורא את אדמו"ר הזקן אתה מרגיש שאתה אמנם נלחם בשכל, אבל אתה מאוד נהנה מזה.

שאני יחייה את עצמי'. ה' נותן לי את הכח להחיות את עצמי, וזה כאילו ה' מחייה את עצמו – ואז אני לגמרי אחד איתו.

זו המשמעות של אכילת מצה, שכאשר אני אוכל באמת ה' רצה לתת לנשמה כח שהיא לא רק תהיה תלויה בו אלא תהיה אחד איתו כי יהיה לה כח להחיות את עצמה. זה נקרא שהנשמה יורדת למטה¹.

תלמיד: למה זה אחד איתו?

הרב: כי אין לה כח מעצמה להחיות את עצמה. רק ממנו.

אדמו"ר הזקן אומר שכאשר אתה מתפלל בכח האכילה אתה מגיע להיות אחד עם ה' יותר מכפי שהנשמה מצד עצמה. כי אתה עולה לשרש של עולם התהו, ולא לשורש של עולם התיקון. הנשמה שורשה מעולם התיקון, ופה אתה עולה לעולם התהו – 'אנא אמלוך' – שאני הקב"ה.

אדמו"ר הזקן מסביר לפני כן שעולם התהו אינו כמו עולם התיקון, הוא לא סתם תוקף. עיקר העניין של עולם התהו לעומת עולם התיקון הוא שיש לו תוקף שעומד בפני עצמו. הוא לא בהתכללות, לא בביטול. ואתה יכול שיהיה לך תוקף של עולם התהו, אתה יכול להיות כמו ה' שמחייה את עצמו, ובעצם זה בגלל שאתה

¹ בעניין זה ראה באריכות בחוברת על פסח במאמר פתיחה לליל הסדר.

במילים אחרות, יש לי מספיק שכל כדי להבין ששכל זה ממש מעוות את הכל.

לפעמים כשאומרים 'לזרוק את השכל' אתה מרגיש שהאדם הלך על השכל שלו בעבר, והשכל שלו הביא אותו למקומות לא טובים. כעת הוא רוצה לחזק את עצמו, אז הוא רוצה לעזוב את השכל. אבל זה לא מספיק מאיר. הוא הרבה פעמים לא זורק את עצם השכל, אלא הוא זורק את השכל בגלל התוצאות הלא טובות אליהם הוא הגיע בעקבותיו.

מי שזורק את השכל בגלל שהוא הביא אותו למקומות לא טובים, נגיד הוא היה איש צבא חשוב ונהיה 'ברסלבר', מה קורה לו הרבה פעמים? לפני כן הוא היה מאוד ריאלי, ועכשיו הוא רואה שכל השכל שלו הביא אותו למקומות לא טובים. אז הוא אומר – אני יותר לא רוצה שכל. למה? כי הוא מרגיש שאם הוא ינסה לבוא ולהסביר את השינוי שהוא עשה יהיו לו המון טענות אולי זה נכון אולי לא. חכן הוא אומר – אני עשיתי שינוי ובשביל ללכת עליו אני צריך לזרוק את השכל. הוא לא רוצה לזרוק אותו, אלא פשוט הוא גרם לו להרבה שטויות.

אם אתה מעמיק יותר, אתה מרגיש שלא במקרה הגיעו התוצאות הללו שבגללם אני צריך לזרוק את השכל, אלא השכל עצמו בעייתי. אבל אז אתה מרגיש שהשכל עצמו בעייתי כי הוא משובש, ואתה לא מסביר מה משובש.

כאשר אתה קורא פה במאמר, הכל מובן מאוד. ביחס לקב"ה השכל הוא משהו קטן. אז אם אתה מדגיש את השכל כשיש הקב"ה – אתה לא חכם אלא טיפש, אז תזרוק את השכל. אם הקב"ה נמצא, אתה צריך לזרוק את השכל.

נגיד ככה: אדמו"ר הזקן אומר – אם ה' נמצא אז אין שכל. והרבה פעמים נשמע בטעות הפוך: שכדי שהקב"ה יהיה אני צריך לזרוק את השכל...

מגילת שיר השירים

מדוע דווקא מגילת שיר השירים היא קודש קודשים? כיצד היא קשורה לחג הפסח? ומה הסיפור שמתרחש בה? אור חדש על מגילת שיר השירים – ועל הקשר של היהודי עם הקב"ה

המשפט 'חיבר פירוש על כמה ספרים, ביניהם על שיר השירים. בתחילת הפירוש שלו הוא כותב משהו מאוד חביב, ששיר השירים הוא משהו מיוחד בגלל שאין עוד מקום בו כתוב שהקב"ה נזקק לנו חוץ מבמשל של שיר השירים. לכן השיר הזה כל כך מיוחד – "קדש קדשים". ולהגיד כזה דבר – נצרכת כמובן המון רגישות.

עת דודים – זמן של רגישות

כל זה קשור לעבודה של פסח, משום שכתוב על פסח "והנה עתך עת דודים" – זהו זמן של אהבה, ובאהבה יש המון רגישות.

למה באהבה יש הרבה רגישות?¹ במיוחד באהבה שבין איש ואשה. עוד מעט נראה שיש עוד רגישות מיוחדת דווקא בסיטואציה של שיר השירים, שם יש עוד יותר רגישות, אבל בכל קשר בין איש ואשה יש המון רגישות.

הסיבה לכך היא משום שיש המון התמסרות והמון נזקקות, וממילא הכל מאוד עדין – האם באמת זה הדדי או לא הדדי? מה קורה שם? לכן זה רגיש.

[ניגנו "שיר השירים" (של הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ)]

אנו נמצאים לקראת חג הפסח, אז נלמד קצת על מגילת שיר השירים. נסביר גם קצת את הקשר שבין שיר השירים לפסח, ומה משמעותו בעבודת ה'.

שיר השירים קדש קדשים

הרבה פעמים אנו קוראים את מגילת שיר השירים. יש כאלה שעושים זאת בכל ערב שבת, יש כאלה שקוראים בליל הסדר, ויש כאלה שרק בשבת חול המועד.

כאשר קוראים שיר השירים בד"כ מרגישים איהו אורה כללית מיוחדת, בפרט כשקוראים את מה שנאמר על המגילה הזו – "שיר השירים קדש קדשים". יש פה אורה מיוחדת כאשר קוראים שיר השירים. אורה של רגש עמוק, עדין, קשר מיוחד, שבצמם הכל הוא משל לקשר שבין הקב"ה לכנסת ישראל. ומאוד נהנים ושמחים לחשוב שיש קשר כל כך 'אינטימי' (בלשון של היום) עם הקב"ה. זה מיוחד.

יש חיבור על המגילה של בעל הנתיות, רבי יעקב מליסא. מלבד 'נתיבות

¹ בהבא לקמן ראה בחוברת על פסח, במאמר לבדיקת חמץ.

להיות לגמרי. לכן אסור שיהיה בה חמץ, ואסור שיהיה בה דבש.

חמץ מבטא שאני נתון בעצמי, ודבש מבטא תענוג. חמץ הוא שאני לוקח את הקשר לעצמי. אני מתנפח ממנו. אני לא נתון בקשר, אלא בכך שאני נתון בתוך עצמי.

השאלה מה מזין אותי. אם אני אוהב, והאהבה שמזינה אותי ונותנת לי חיות זו אהבה שמנפחת אותי היא גורמת לי להרגיש את האני שלי גדל מהאהבה הזו, וזה בעיה. בעצם אני נהיה 'רכושני', רכשתי משהו. במקום להתמסר ולתת – רכשתי.

בין פורים לפסח

שאלה: שלמה הוא משל לה'?

תשובה: כן. אתה מתכוון לשאול ביחס למה שדיברנו על מגילת אסתר (ראה באריכות בחוברת "התחפושת של הקב"ה"), אם אתה משווה למגילת אסתר – פה זה ממש משל. פה לא מתארים את החיים של שלמה כל כך.

קשור למה שדיברנו (הודפס במעמקים לפרשת תצוה), שמגילת אסתר היא משל שלא רואים בכלל שזה משל. זה רק משל, אחשוורוש תקוע בתוך המשל לגמרי. אך שיר השירים בדיוק הפוך – הכל לגמרי חשוף שזה משל. ברור שזה משל. אין פה משל שעומד בפני עצמו, אלא הנמשל חייב להאיר בתוך המשל. אפילו אם אתה לא מבין מה קורה פה אתה מיד מבין שהכל נמשל. הכל פה מלא משלים, אין סוף

וזה בא לידי ביטוי בפסח מאוד חזק, שאנחנו מאוד רגישים ואנו מבטאים זאת בכך שאנו לא אוכלים חמץ. לאחר מכן גם כל ספירת העומר הוא זמן מאוד רגיש. אבל לענייננו, פסח הוא זמן רגיש, שאסור שיהיה בו חמץ.

מהו חמץ? שכאשר אני אוהב משהו, מצד אחד אני מאוד אוהב אותו ומצד שני אני נהנה לאהוב אותו, וליהנות לאהוב אותו זה שאני קצת מנצל אותו בשביל ההנאה שלי. אם אני לא נהנה – זו לא אהבה אמיתית. אחד הביטויים בשיר השירים הוא "אהבה בתענוגים", צריך ליהנות. ואם אני נהנה וחושב על עצמי – זה גם לא אהבה אמיתית. לכן הקשר מאוד רגיש. לכן זה קשור לפסח, שבפסח "עת דודים" הקשר מאוד רגיש, ולכן אסור שיהיה חמץ.

בכלל בקשר עם הקב"ה אסור שיהיה חמץ, כמו שבמקדש לא מקריבים חמץ, לא עולה למעלה חמץ. אנו לומדים מכך שבקשר עם ה' צריך זהירות.

מתי יש חמץ במקדש? בשבועות. בשבועות יש משהו מיוחד עם החמץ דווקא, וזה דומה למה שצריך שתהיה בתורה ערבות "והערב נא ה' אלוקינו", אבל גם הלחם חמץ הזה של שבועות אינו קרב על גבי המזבח. בהתמסרות, בקשר, בהקרבה עצמה, אין דבר כזה חמץ בכלל. "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו", הנתינה, ההתמסרות וההקרבה צריכה

משלים לאורך המגילה. כמו "קומתך דמתה לתמר", המון דימויים. במגילת אסתר הכל זה המציאות, וחז"ל אומרים שזה משל למלכו של עולם.

זה ההבדל בין פורים לפסח. בפורים המציאות מתנהלת כמו שהיא, ובפסח הקב"ה לגמרי חשוף. יש מציאות, יש עולם, אבל לגמרי ברור שיש הקב"ה. המציאות של ה' חשופה בתוך העולם. זה נקרא שהנמשל מאיר במשל לגמרי, וזה שיר השירים.

אהבה ואמונה

אני לא יודע להסביר את הכל, גם לפי דרכי, אבל נבחר דברים יפים שיעזרו לנו בעבודת ה' ואולי גם בהכנות לפסח. רעיונות שידגישו את הקשר העדין בינינו לקב"ה.

אולי נגיד עוד משהו אחד מאוד חשוב: אמרנו שיש באהבה משהו עדין – שאם אני לא נהנה אין פה אהבה, ואם אני ממש נהנה זו גם בעיה כי אני לוקח לעצמי. ולכן זה משהו מאוד עדין. כעת נסביר למה הדבר הזה מאוד קשור לאמונה.

מהי אמונה? אמונה. בין בני זוג צריך להיות המון אמונה. אמונה הוא משהו בסיסי בקשר. כאשר הקב"ה מוציא אותנו ממצרים, וכאשר אנו חוגגים את פסח כל שנה ושנה, עיקר מה שאנחנו חוגגים הוא את האמונה בקשר עם ה'. בכל החגים אנו חוגגים קשר עם ה', אבל בפסח את עצם האמונה.

האמונה מייצר שהכל יהיה מדויק, שלא ייטה לצדדים, שהקשר לא פתאום יברח למקומות לא נכונים, אלא שהקשר יהיה מאוד טוב. כאשר יש אמונה חזק האהבה יכולה להיות בגילוי, לבוא לידי ביטוי. כאשר אין אמונה, יש המון רצון לאהבה – אך אין אפשרות שהיא תבוא לידי ביטוי. זה גם קשור לאמונה שמתחדשת בפסח.

למה אני אומר זאת? כי בדרך כלל כשאנו מדברים על הקשר בינינו לקב"ה ועל המושג אמונה, אז העיקר במושג אמונה הוא האם אני כופר או מאמין במציאות של ה'. אבל באמת לא זה עיקר הדיון, אלא השאלה האם אני נותן אמונה בקשר. האם אני באמת חושב שה' מרוכז מאוד בקשר וממילא גם אני נענה לקשר הזה. זו השאלה העיקרית – האם יש פה אמונה שבאמת יש פה קשר מאוד חזק.

נגיד את הדברים ביחס למה שאמרנו על אחשוורוש ואסתר. למרות שה' מאוד מסתיר את עצמו, לאסתר המלכה יש אמונה מלא שבטוח הקב"ה נמצא שם. אפילו שהוא מסתיר את עצמו – בסדר, בפנים יש קשר. הכל ביטויים של הקשר. ופסח הוא מה שאני חוגג את האמונה שיש לי שהכל ביטויים של הקשר בינינו לבין הקב"ה. ואני שמח על כך שיש לי אמונה חזקה שתגרום לי לפרש את הכל נכון – לא משנה מה יהיה, לא משנה איך. וגם אין לי בעיה לתת את כל כולי בלי לפחד בכלל, כי יש לי אמונה מלא ואני יכול להתמסר לחלוטין ולא אתבדה אם אתמסר. בפסח אני חוגג את עצם האמונה

את השני. אבל אם יש אמון הם מפרשים נכון אחד את השני.

לנו זה מאוד נפקא מינה. להגיד שכאשר יש לי אמונה חזקה בקב"ה אני יכול להרגיש שכל מה שעובר עלי הוא חלק מהקשר ביני לה' – זו בשורה טובה, וזה בגלל האמון. אם יש אמון חזק, אני יכול להתמסר עד הסוף ויכול להגיד שלא משנה מה אני מרגיש עכשיו הכל חלק מהרומנטיקה ביני לה'. לדוג', אם אני לא מצליח להתפלל – כנראה שהוא מסתיר את הפנים שלו, או שאני משקף משהו ביחס לקשר, איזה כבודות או משהו כזה, הכל אני מפרש בתוך הקשר.

בזכות האמון אני מפרש נכון את מה שקורה, והאמון גם נותן לי יכולת לצייר איך נראה הקשר מצד הקב"ה. על כך עיקר החגיגה, שאנו יכולים לחשוב איך הקשר נראה מצד הקב"ה. זה חידוש שאנו יכולים להגיד שהקב"ה באמת לגמרי בתוך הקשר, וזה נובע מהאמון המוחלט שיש לנו.

יוצא שבפסח אנו חוגגים את האמון, ולא סתם את העובדה שאנו מאמינים בה', אלא שכל מה שיש לנו הוא ביטוי לקשר עם הקב"ה.^ח

הזה, את היכולת להתמסר לגמרי, "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", אין לי בעיה ללכת בלי שום שיור. למסור את כל כולי. למה? כי יש לי אמון מלא.

שאלה: אז יוצא שבפסח אני חוגג משהו שלנו ולא משהו שהוא עשה?

תשובה: זה הוא עשה, זה חלק מהרומן. אני חוגג את נקודת האמון שנוצרה. והיא עוזרת לי לפרש נכון את הקשר. אני יכול לפרש את הקשר נכון בגלל שאני נתון באמונה חזק. בגלל האמון אני יכול להתמסר עד הסוף ולפרש נכון את מה שעובר עלי ואת מה שעובר כביכול על הקב"ה בקשר.

זה חידוש חשוב. אם אני חושב שכל מה שקורה הוא חלק מהקשר זה גורם לי לפרש נכון את המציאות. ואם אני חושב שבתוך מה שקורה יש כל מיני דברים שלא מביעים קשר אלא ניתוק – זאת אומרת שהאמון שלי נחלש ואני לא יפרש נכון את המציאות.

אם יש בני זוג למשל, ומתחיל להתערער האמון, בגלל שאין להם אמון אחד בשני הם ממילא מפרשים לא נכון אחד

חשובה: בשביל זה יש שיר השירים שאומר לך שכדאי לך ללכת על זה.
שאלה: שיר השירים נגמר טוב. מה יקרה במקרים אחרים?
תשובה: ייגמר טוב. זה מה ששיר השירים בא להגיד לך.

^ח שאלה: איך אדם יכול ללכת על האמונה בקשר בין בני אדם? זה יותר קשה...
תשובה: לכן שלמה המלך מספר סיפור שלם. זה באמת סיפור יפה.
שאלה: איך אני יכול לדעת אם זה כדאי לי?

פתיחה לפירוש החדש על מגילת שיר השירים

אחרי כל ההקדמה הזו אני רוצה בעיקר להתמקד בשיר עצמו, במשל ובנמשל של האהבה, ולהסביר הסבר שהתחדש לי. אני לא ראיתי במפרשים מי שהולך בכלל בכיוון הזה. אבל מי שכבר בא לפה יצטרך לסבול, מקסימום הוא ילך באמצע...

ההסבר הוא על המהלך של שיר השירים, איך הוא משל למפגש שאמור להיות ליהודי עם הקב"ה כאשר הוא בא להתפלל, איזה 'רומן' מתנהל בינו לבין ה'.

בד"כ אנחנו לא מסתכלים על הקשר שלנו עם ה' ככה. אנחנו מסתכלים על הקשר שלנו עם הקב"ה כך שאנחנו עבדים והוא אדון (או משהו בסגנון הזה) ופה במהלך של שיר השירים אנו לומדים לראות את הקשר עם המון רומן, אינטימיות, משהו שהמשל שלו הוא קשר של אהבה בין איש לאישה.

גם מאוד קרובים וגם מאוד רחוקים

ולא סתם איש ואישה, אלא בעצם זה בין מלך לנערה. ככה שיר השירים מתחיל. יש פה נערה עלומה, לא ידועה, ויש איזה מלך גדול. זו המסגרת הכללית של השיר, ככה הוא מתחיל. וזה דומה לתחושה

הפשוטה שלנו – ככה מתחיל הקשר בינינו לקב"ה. עומד איזה יהודי, נשמה כוספת לקב"ה, ונשאלת השאלה – מה הקשר בכלל? ביני לבין מלך מלכי המלכים הקב"ה. הוא מופשט, מורם, רחוק מאוד, ואני מאוד קטן, זניח. איך מתחולל קשר פה?

הסוף של הקשר הוא שיש קשר מאוד חזק, ולא סתם קשר מאוד חזק אלא כאילו היא הופכת להיות המלכה. ולמרות שהיא הופכת להיות המלכה, הוא נשאר המלך. המלך מצד אחד לא נאבד, עדיין הוא מלך והיא נערה. הם איש ואישה, הם חברים, היחס הוא רחוק מאוד וקרוב מאוד ביחד.^ט

אנחנו גם רוצים להרגיש מאוד קרוב וגם רוצים רחוק ונהנים משני הדברים, וככל שזה יותר קוטבי זה יותר חזק. באמת אפשר להגיד שבכל איש ואישה יש קצת מציאות כזו, אבל בשיר השירים זה מאוד יפה שזה מתחיל מהפער הגדול.

סדר לשיר השירים

נגיד עוד הקדמה חשובה: נחלקן המפרשים בשאלה האם יש סדר לשיר השירים. הרבה אומרים שהוא כתוב פרקים פרקים ואין לו סדר, אין בו רצף אחד. הוא לא מתחיל במקום שאין הרבה קשר ולאט לאט הוא מתחזק (או רצף שונה), אלא זה הרבה שירים שונים שקיבצו אותם

רובם היא קוראת לו בשם. זו דוג' כיצד הוא גם גדול וגם קרוב.

^ט כמו מישוה שנכנס לבית של כל מיני גדולים, כולם אומר "הרב הרב" פתאום מגיעה הרבנית, אז אצל

אבל לפי המהלך שאנו רוצים להסביר יש פה הרבה נפתולים בקשר שאנו רוצים לדבר עליהם ולפתוח אותם.

מדמיון למציאות

אז המהלך מתחיל מכך שהיא נערה, כמו שאמרנו – לא ברור מיהי. ומהי? היא אחת שחולמת שהלוואי שהמלך ירצה אותה. אבל בשלב ראשון זה רק דמיונות. ככה היא מתחילה – היא מאוד פשוטה, מאוד רחוקה מהמלך, והיא רוצה להיות מאוד קשורה אל המלך.

ואז, ממעמד כזה נוצר משהו משונה מאוד. שהמלך פתאום 'מתאהב' בה. כלומר, אם אני מסתכל – זה משהו מיוחד. יהודי חושב על הקב"ה, הוא רוצה קשר עם הקב"ה, וזה מאוד מוזר – זה דמיוני, וככה הוא צריך לחשוב – שזה דמיוני.

אם הוא לא יחשוב שזה דמיוני, הוא לא יביע את מה שהוא מרגיש באמת. אם אני אחשוב – "כן, אני יהודי, קשור לקב"ה". זה נחמד, אבל חיצוני, זה בגלל שהוא שמע זאת מאחרים שאמרו לו. בפנים זה מוזר, מה הקשר? יש מישהו שאתה בכלל לא בערכו ולא שייך שתהיה בערכו, זה לא מתחיל בכלל. וככה אתה צריך להתחיל. אם אתה לא מתחיל ככה – פספסת, הפסדת. אם אתה רוצה להרוויח אתה צריך להתחיל ככה, כי זו התחושה

שמבטאים הרבה סוגי קשרים. יש הרבה שפירשו ככה, ויש שפירשו את שיר השירים כרצף שלם. בדרך כלל אלה שפירשו את המגילה כרצף הסבירו זאת יותר בנמשל מאשר במשל¹.

אנחנו בעיקר מדברים על המשל, ואומרים שיש בו ממש רצף. השיר כתוב רק משל, ויש בו מהלך אחד לגמרי, כאשר שלב מביא לשלב, אלא שהוא מאוד עדין ומורכב – רומנטי². הוא מאוד מפותל, בדרך הקשר שהוא מפותל. וכל הפיתולים הללו מאוד יעזרו לנו להבין את הקשר שיש לנו עם הקב"ה, שמרוב שהוא מפותל אנחנו חושבים הרבה פעמים שאין קשר. לא ברור לנו אם יש קשר או אין קשר.

אז כאשר קוראים את שיר השירים ואומרים שהוא שיר קדוש (קדש קדשים) – מרגישים שיש קשר, ורגש חם ועדין ומרומם את הנפש, מרומם את האדם כאשר הוא קורא את זאת, כמובן מתוך טהרה ערגה וכיסופים לקב"ה, אז הוא מרגיש שהמגילה באמת לוקחת אותו מהאפרוריות של עבודת ה' למשהו נחמד מאוד בעבודת ה'. שיר השירים מנגן על נימים מאוד פנימיים בנפש שלא תמיד אנחנו מבינים אפילו מה המשמעות שלהם. כי בדרך כלל כשקוראים שיר השירים מבינים אוירה כללית ולא פרטים (כפי שאמרנו קודם).

¹ ראה דוגמא חריפה לכך תחת הכותרת "אם אתה יכול – תסתדר לבד".

² ראה לדוגמא בפירוש "רנה של תורה" (לנצ"ב מוואלזין) על הפסוק הראשון.
³ ראה רש"י בהקדמתו למגילה.

הפשוטה בנפש. לכן אם אתה רוצה להתחיל לנגן על הנמים הפנימיים בנפש, קודם כל שים לב לכך שככה זה מתחיל – שאין קשר בכלל. אבל הלוואי שהיה, אם היה קשר טוב – זה היה נחמד. זה משהו 'מדומיין' – אבל הלוואי...

פתאום²¹ יש התפתחות בעלילה, והמלך מתאהב בנערה הזו, שזה מוזר. וככה זה קורה בנמשל. באמת הוא מתלהב ממנה. ברגע שהוא מתלהב ממנה מתחילים להיות הרבה סוגי התלהבות, הרבה סוגי תגובות שלה להתלהבות שלו, ונראה שההתפתחות של הקשר מאוד מעניינת.

ובסוף, הוא אוהב אותה אהבה מופרזת, כמו שכתוב "כי עזה כמות אהבה". משהו מפתיע מאוד כל התיאור שם של האהבה.

אני יגיד זאת בעוד צורה: המגילה מתחילה מכך שהוא נקרא "שלמה" והיא סתם עלמה, והיא נגמרת בכך שפתאום היא נקראת "שולמית". בהתחלה הוא משהו מושלם גדול ושלם שעומד בפני עצמו, בכלל לא צריך את הקשר הזה. הוא שלם לגמרי. וזה מתהפך לאט לאט, עד שלבסוף היא נקראת השולמית. היא באיזה מעמד של שלמות מרב הרוויה שיש מהקשר,

ואפשר להגיד שהשלמות שלו הופכת להיות השלמות שלה.

לאחר מכן הוא מוזכר בסוף שוב כשלמה, אך לא ניכנס עכשיו לפרטים.

עד כאן המהלך בגדול, מתחיל מכך שהיא קטנה והכל דמיונות, ולאט לאט מגיע לכך שהוא מתלהב.

הנמשל בעבודת ה'

נגיד את הדברים עכשיו בעבודת ה' :

אמרנו שבהתחלה אדם צריך לשים לב כמה זה רחוק שיהיה קשר והכל דמיון גמור, אבל יש לו דמיון שהלוואי שיהיה כך.²² אך בסוף הוא מרגיש כאשר הוא גומר את שיר השירים שזו אהבה סוחפת לגמרי. רק שבאמצע יש הרבה 'רומנים'. אז לאט לאט נעשה סדר.

אני רוצה להסביר נקודה חשובה. בדרך כלל כאשר אנו קוראים שיר השירים יש אוירה מאוד מתוקה, ובאופן פשוט זו ההתחלה. זה לבוא ולהגיד "ישקני מנשיקות פיהו", הלוואי. זה דמיון שיש לנו, אנו נכנסים לאיזה דמיון. הלוואי שיקרה דבר כזה – קשר מאוד דומה לקשר שיש

²¹ **שאלה:** העמידה שלנו עם הדמיון לפני שהוא פונה אלינו, זה מצד אחד רומנטי אבל מצד שני זה כמו "מסיר אזור משמעות תורה גם תפילתו תועבה", אתה פונה אליו לפני שהוא פונה אליך.

תשובה: לא כתוב מה לפני שיר השירים. זה לא "מסיר", רק מדברים על החלק שבו היהודי פונה לה'.

²² אני אומר 'פתאום' לא כי לנו כיהודים שלומדים תורה ומסתכלים מה כתוב בתורה זה מפתיע אותנו, אלא כי בנפש זה אמור להפתיע. זה מוזר. לא הגיוני. זה דילוג. והדילוג הזה קורה כי הוא מחליט לדלג, ואם אני לא שם לב לכך – אני לא מצליח לנגן נכון, כאמור.

במגילה הזו. אנו רוצים שהקשר הזה יהיה כמו פה, וזה קשור לדמיון פה.

זה מאוד קריטי, מי שקורא שיר השירים, צריך באופן פשוט לקרוא עם המון תמימות. אם זה בלי תמימות – זה בעיה לקרוא שיר השירים. דברים אחרים אין בעיה שיקרא מי שלא תמים. אבל שיר השירים רק תמים יכול לקרוא, הוא מרגיש את האהבה התמימה, כל כך מאיר שזה לא מאבד לו את התמימות, לכן אין לו בעיה לקרוא את השיר. אבל בסוף זה כמו דמיון תמים, כמו שהיא מתחילה, יש לך דמיון תמים שהמלך ירצה אותך.

שה' ינשק אותי

נתחיל כעת להתבונן מתוך פסוקי המגילה:

(א) שִׁיר

הַשִּׁירִים אֲשֶׁר

לְשִׁלְמָה:

בהתחלה יש מה שהיא מייחלת לעצמה:

(ב) יִשְׁקֵנִי

מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי

טוֹבִים לִדְיָךְ מִיָּין:

יין הוא משהו סוחף מאוד, משכר. אבל האהבה משכרת יותר מאשר היין, היא יותר חזקה. מרב שהיא מדמיינת היא מרגישה שדמיון האהבה סוחף יותר מהיין. אבל היא כן מודעת לכך שמדובר בדמיון. "ישקני", הלואי שישקני.

בעבודת ה' הכוונה שאני צריך לתת לעצמי זמן בו אני מצייר שהקב"ה רוצה לנשק אותי (אני אומר זאת בינתיים גס), וברור שאם כך יהיה – זה משכר יותר מיין, זה יסחוף אותי לגמרי. איך רואים שדבר כזה סוחף מאוד חזק? בתופעה של מיתת נשיקה. כאשר ה' מנשק אותי אני לגמרי בכלות הנפש.

אם אני מצייר סתם שאני מסתלק – אני מרגיש שאני עוזב משהו ממשי והולך ח"ו לאבדון. אבל אם אני מרגיש שזה סוחף אותי יותר מיין, ומה סוחף אותי? העובדה שהוא רוצה לנשק אותי, כלומר שהוא מאוד אוהב אותי. אז אני יכול להיסחף לגמרי, ועיקר מה שאני מרגיש הוא שאני יכול להיסחף לגמרי כי אין לי שום בעיה שהרי אני יודע שהצד השני גם רוצה כולו את המציאות שלי, להיסחף אלי.

אז מה קורה פה? אני יכול לתת אמון בגלל שיש תגובה ברורה וחזקה מהצד השני. מה התגובה? שיש תשוקה. נשיקה מלשון תשוקה, יש תשוקה של הקב"ה אלי. אז אני כביכול מוותר על עצמי לגמרי כי הקב"ה כביכול מוותר על עצמו בשבילי. הוא נתון בי. איפה זה בתניא? פרק מט בתניא כתוב שה' מוותר על עצמו בשביל להיות עם היהודי. זה מה שאליו הוא מתאווה.

יש פה כבר חידוש מאוד חשוב על הציור של כלות הנפש. בתהלים אני יראה ציורים שונים על כלות הנפש, אבל פה אני רואה משהו אחר – זה יותר יפה. מבחינת

תהיי נורמאלית

מיד לאחר הדמיון הזה מסתכלים עליה ואומרים לה שהיא מוזרה.

(ה) שְׁחוּרָה

אָנִי וְנָאֻהָ בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְלִי קָדָר
כִּי יַעֲזוֹת שְׁלֵמָה:

מי אומר את זה? אפשר להגיד שזו הסביבה, ואפשר להגיד שאלו המחשבות האחרות בתוך הראש שלה עצמה. אפשר גם להגיד שאלו הגויים.

בכל מקרה, המקום בו אני רוצה לצייר שהקב"ה הולך עלי כמו שאני הולך עליו, או שאני בטוח שהוא ילך עלי כי אם אני הולך עליו הוא ילך עלי לגמרי – זו מחשבה מדומיינת. ומיד מתעוררים המחשבות בתוכי שאני "שחורה" – מוזרה (כמו הכושים שמברכים עליהם "משנה הבריות", בריה משונה) – ההתנהגות הזו לא הגיונית. האמון המטורף הזה לא הגיוני לחלוטין. גם השתגעת, וגם זה לא ריאלי לחלוטין. אהבה למישהו – בסדר, אהבה נורמאלית למישהו נורמלי. אבל פה זה לא הגיוני.

(ו) אֵל תְּרֵאוּנִי

שְׁאֲנִי שְׁחִרְחֶרֶת

הגבול. אבל מי שמת מיתת נשיקה, או באמת בזמן המיתה יש הסתלקות ולא נשארים פה, אבל התגלה כמה ה' רוצה את המציאות פה ובסופו של דבר זה מה שמביא לתחיית המתים. ההתגלות של מיתת נשיקה (ראה על כך עוד בשיעור "מובטח לו שלא ימצא נזק").

המתיקות יש משהו הרבה יותר מתוק כשאתה קורא זאת פה. למה? כי אתה מרגיש שבאמת זה הדדי, "ישקני מנשיקות פיהו". אני לגמרי עולה למעלה והוא לגמרי יורד למטה. זה נקרא "ישקני מנשיקות פיהו". אני עוד יותר רוצה לעלות למעלה כי אני ממש לא דואג לעצמי, אני לא מנופח בכלל, אני בטל לגמרי, כי הקב"ה רוצה מאוד אותי¹⁰. לכן אני יכול להתבטל. זה נקרא אמון (התנועה הזו היא משהו מאוד דק. כי אם אני נכנס רוצה אותו רק כי הוא רוצה אותי – הרסתי את הכל... לכן זה מאוד דק).

בכל אופן הנשיקה פה היא גדולה כי הקשר הוא הדדי. הנערה מדמינת את כל זה:

(ג) לָרִיחַ

שְׁמִינִיךְ טוֹבִים שְׁמִינִיךְ

תוֹרֶנְךָ שְׁמִינִיךְ עַל בֶּן

עֲלָמוֹת אֶהְבּוֹךְ: (ד)

מִשְׁכָּנִי אֶחְדָּיִךְ נְרוּצָה

הִבֵּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ תְּדַרְדְּרִי

נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ

נִזְכָּרְךָ דְּדִיךְ מִיָּיִן

מִיִּשְׁרִים אֶהְבּוֹךְ: ס

¹⁰ שאלה: אם הקב"ה לגמרי רוצה את המציאות שלי, אז איך באמת קורה מיתת נשיקה? למה מתים? תשובה: מיתת נשיקה קשורה לתחיית המתים. אצל נדב ואביהוא, מסביר האור החיים, שהם עברו את

שִׁשְׁזַפְתִּי הַשָּׁמֶשׁ בְּנִי
אִמִּי נִחְזְרוּ בִּי שָׁמָּה
נִטְרָה אֶת הַכָּרְמִים
בְּכַרְמֵי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי :

מה הוא רוצה להגיד לה? הוא מלך גדול, והיא סתם בתוך המלכות איזה נערה. נסביר טוב את המהלך הכללי, ונראה שבסוף כשהיא הופכת להיות מלכה זה מתהפך.

כאשר הוא מלך גדול כל האנשים לא תופסים הרבה מקום. הוא מלך, והאנשים הם כלום, כל כך קטנים לעומת המלך. אף אחד לא תופס הרבה מקום. לאחר מכן כשנוצר כל ה'רומן' בינו לביתה הוא פתאום מרגיש שרק היא כמו שהיא לבד זה יותר מכל המדינה שהיה לו קודם. כל המדינה שהיה לו קודם הייתה כלום בשבילו. הרי הוא מלך, ומה זה כל המדינה בשבילו? כלום. והיא לבד עם כל הרגש שהיא מצליחה לעורר בו וכל ההתנהלות שיש וכל מערכות היחסים. זה הופך להיות יותר עשיר מבחינתו מאשר כל המדינה שהייתה לו קודם. זה חלק מהמהפך שקורה. כבר שם זה מתהפך.

אם אני אגיד את זה בעבודת ה' :

בהתחלה יש הקב"ה ויש עולם שלם שהוא מנהל. ואז אני אוהב, ומסתכלים עלי מוזר, וממשיך רומן שלם ביני לה'. ואז היהודי מרגיש שכל מה שה' מנהל את העולם, בסדר הוא יכול לעשות 'כלאחר יד', אבל הקשר בינינו – שם קורה משהו ממשי. זה לא כמו כל העולם שה' מנהל, בקשר בינינו ממש מתחולל משהו. זהו המעבר מתחילת המגילה לסוף המגילה.

בהתחלה הוא מלך גדול, וזה שבח שהוא אומר לה "לסוסתי ברכבי פרעה".

בעיקר מי שלא מבסוט מכל זה אלו האחים שלה, אלו שאוהבים אותה ודואגים לה. הם רוצים שהיא תהיה נורמלית. הם הופכים אותה למוזרה.

הם רצו שאני אעבוד, כרם זה מקום שאני אעבוד בו, והתוצאה שלו תהיה שיגדלו בו ענבים ויהיה יין, שישכר. אבל זה נורמאלי, גם עובדים וגם אחרי זה נסחפים. אבל כאן זה טירוף מוחלט, הרבה יותר מיין, בלי שום עבודה כאילו נורמאלית.

על זה היא אומרת "כרמי שלי לא נטרתי", בסופו של דבר אני רוצה את הכרם שלי.

נדלג קצת :

לסוסתי ברכבי פרעה

(ט) לְסֻסְתִּי
בְּרֻכְבִּי פָרְעָה דְּמִיתִיךָ
רָעִיתִי :

איך המלך מתאר אותה? כשרואים את התיאור הזה, בפרט ביחס לתיאורים אחרים, הוא מפתיע.

קודם כל הוא קורא לה 'סוסה', דימוי לא כל כך נעים... נתאר לעצמנו מישהו בא לאשתו ואומר לאשתו – 'את סוסה' ! אל תנסו בבית...

נגיד את זה טוב: כך אנחנו בדרך כלל חושבים. ה' ירחם עלינו, אבל המחשבה הפשוטה שלנו היא לפני שיר השירים. "הלוואי סוס"... כשאנו רואים ילד אנחנו נהנים מכך שהוא נכנס לזה חזק, לכך שהוא סוס. אבל אנחנו גם לא נכנסים לזה חזק, לצערנו.

הביאני אל בית היין – מעל כל דמיון

מה קורה כתוצאה מכך? שני דברים הפוכים לגמרי. קורה משהו מאוד מיוחד: לפני כן היא הייתה מדומיינת לגמרי ורק בינה לבין עצמה. וכעת פתאום יש התייחסות של המלך אליה. היא סוסה, אבל היא מתייחס אליה.

מה זה אומר מבחינתה? זה מעל כל דמיון. שבאמת פתאום המלך מתייחס לנערה שמחליטה לדמיין שהיא תהיה המלכה. הוא נותן רק התייחסות קטנה, אבל בשבילה זה חידוש עצום שבכלל יש איזו התייחסות. זה מאוד מפתיע.

להתייחסות הזו היא קוראת "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה". זה המון, שהוא אומר עלי שאני ילדה טובה, שמה שדמיינתי היה משמעותי לו.

(ד) הַבִּיאֲנִי
אֶל בֵּית הַיַּיִן וְדָגְלוּ
עָלַי אֲהָבָה:

כשאני עובד את ה' ומתחיל לדמיין שיהיה קשר בינינו, שאני ירצה אותו והוא

למה זה שבח? כי הוא רוצה להגיד שהיא מתלהבת חזק כמו סוסה, וזה מאוד נחמד, זה יפה. אבל עדיין – מה הקשר? הוא מלך והיא כזו קטנה.

כמו שתראה ילד קטן מתחיל להתפלל בהתלהבות, אתה מרגיש שהוא נמצא המון בתוך הדמיון של עצמו. אז אתה מסתכל מבחוץ ואתה אומר – 'הוא ילד טוב'. אתה רואה אותו מתפלל לקב"ה ואומר – הוא ילד טוב. אבל תכל'ס, הוא דיבר עם ה' או לא?

כאשר אתה רואה ילד טוב מתפלל, ואתה אומר – 'הוא ילד טוב, הוא מתפלל יפה', זה כמו "לסוסתי ברכבי פרעה דימתיך רעיתי". אבל, האם הוא ניהל עם ה' שיח? באופן פשוט אנחנו גם לא כל כך סוסה, לא כל כך ילדים טובים, אבל גם ילד טוב הוא לא כל כך ביטוי של קשר. זה כמו ילד בן שנתיים-שלוש שמתחיל להתנועע עם הסידור כמו אבא שלו. הוא כמו 'סוסה', הוא לא מדבר בכלל.

אותו דבר פה. לנערה הזו קשה לקרוא 'מתקשרת', כי היא רק ילדה נחמדה, מדומיינת לגמרי, מדברת בינה לבין עצמה – לא מתקשרת. והוא אומר לה – את ילדה טובה. לכן הוא מתאר בעיקר תכשיטים – את ההתנהגות היפה שלה, אבל היא לא מתוארת בתור בן אדם בכלל.

לפני כן היא אפילו לא הייתה סוסה, אלא רק חלק מהמלכות שלו. היא לא הייתה כלום. המלך כה מרומם עד שהמציאות לא תופסת מקום.

לפני שיר השירים. פעם היינו ילדים, סוסים, התפללנו והיה מאוד נחמד, אבל התבגרנו והבנו שה' קורא לנו סוסים – אז הפסקנו. אי אפשר. מה אני אעשה? אני אכנס לזה, והוא יגיד לי 'טוב סוס קטן' – זה לא יכול לעבוד. אז מצד אחד אני מרגיש את הקשר חזק, מצד שני זה מפיל את כל הקשר ונעלם הקשר. מה קורה עכשיו? קורה משהו מדהים. הוא צריך עכשיו לעודד את הסוסה.

לדלג על הפערים

מה נוצר כעת? נוצר מרחק עצום. שוב, מה הקושיא בפשט? כתוב "הביאנו אל בית היין, שמאלו תחת לראשי" ופתאום הוא נהיה רחוק.

(ח) קול דודי
הנה זה בא מדלג על
הקרים מקפץ על
הגבעות:

יש פער עצום. למה? כי אם הוא קורא לי סוסה יש פער עצום שצריך לדלג עליו. והוא מדלג עליו. למה? כי באמת הוא מאוד נהנה. הוא אמר שבאמת זה מאוד יפה, אז הוא מדלג על הפער מצד אחד, ומצד שני הוא רוצה לראות מה קורה, איך פותחים את הלב של הסוסה שמרגישה שהיא מתכווצת בגלל שמתייחסים אליה כסוסה:

(ח) קול דודי
הנה זה בא מדלג על
הקרים מקפץ על
הגבעות:

אותי ויהיה לנו כיף ביחד, והקב"ה בא ואומר לי – 'אתה מתנהג יפה, אני שמח שאתה מדמיין דמיון כזה, זה נחמד, אני נהנה מההתנהגות הזו, זו סוסה יפה'.

עצם העובדה שהוא אומר לי את הדברים הללו – זה כבר ממש. זה כבר חידוש, שהקב"ה חושב שזה יפה.

לא להעיר את האהבה

אבל כתוצאה מכך קורה משהו שהוא כמו בלימה חזקה. היא אומרת –

(ז) הַשְׁבַּעְתִּי
אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם
בַּעֲבָאוֹת אוּ בְּאֵילוֹת
הַשָּׂדֶה אִם תַּעֲזִירוּ וְאִם
תַּעֲזֹרוּ אֶת הָאֲהָבָה
עַד שֶׁתִּחַפְּזִין: ס

יש לה קושי להתמסר דווקא לאחר שהיא הצליחה. למה? כי בסוף הוא אמר עליה שהיא סוסה. מה היא רצתה להיות? מלכה. ואילו הוא אומר עליה שהיא סוסה. היא לא נפגעת מכך שהוא קרא לה סוסה, אלא מכך שהקשר שה' משדר כלפיה הוא ש'נחמד שאת מדומיינת', אבל את מדומיינת. אני מלך ואת מדומיינת ואני נהנה מכך'.

עכשיו היא כבר לא יכולה כל כך לדמיין. אי אפשר לדמיין אם זה ככה. אם ה' אומר לי שהוא שמח שאני מדומיינת – הוא הרס לי את היכולת לדמיין. כמו שאמרנו שבמקום שלנו בקשר עם ה' אנחנו נמצאים

שְׁיִפּוֹת הַיּוֹם נִנְסוּ
הַצִּלָּלִים סָב דְּמָה לָךְ
דּוֹדִי לְעֶבֶר אוֹ לְעַפְרָיִם
הָאֲמָלִים עַל הָרֵי בְּתוֹר:
ס

כאן כבר אי אפשר לדלג. זה כבר לא כמו קודם, שהיה אפשר לדלג על ההרים, עכשיו זה פער שאי אפשר לגשר עליו – זה הרים מבוטרים. אתה שמת חותם על הפער, אמרת שזהו, אין קשר. וכיון שאמרת שבעצם אין קשר, אין מה לעשות. זה כמו גירושין, זה חריף מאוד.

יהודי אומר לקב"ה "להגיד שאני 'מתנהג יפה' זה לא... זה עושה שיהיה נתק, זה להסתכל עלי מרחוק".

הדמיון הפך לסחרחורת

ואז היא נכנסת לסחרחורת גמורה. מה שקודם היה דמיון הפך לסחרחורת.

(פרק ג' פסוק)
א' עַל מִשְׁכְּבִי
בְּלִילוֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת
שְׁאֵהָבָה נִפְשִׁי
בְּקִשְׁתִּי וְלֹא
מִצְאָתִי:

"ביקשתי את שאהבה נפשי" אני יודעת מה אני רוצה, אבל "ביקשתי ולא מצאתי" אני לא יכולה למצוא אותו, הוא באמת נעלם לה. היא לא יודעת את נפשה ומחפשת ומחפשת איפה היא יכולה למצוא את מה שהיא כן רוצה. אם קודם זה היה

נחזור לנפש של היהודי: אני בא להתפלל ונכנס לדמיון, ואני חושב שה' מאוד נהנה מזה, מצד אחד אני מאוד שמח בזה ומצד שני אני מתכווץ מכך חזק. לא יודע מה לעשות.

לך להרי בתר

(יד) יִנְתִּי
בְּחֻגֵי הַסִּלְעַ בְּסֶתֶר
הַמְדַרְגָּה הַקְּאִינִי אֶת
מְרָאִיךְ הַשְּׁמִיעִינִי אֶת
קוֹלְךָ כִּי קוֹלְךָ עָרַב
וּמְרָאִיךְ נֶאֱמָה: ס

היא מתחבאת בתוך סלע. אי אפשר להגיע אליה בכלל. הוא המלך מדלג על כל ההרים, והיא עכשיו במחסום. לא הפער בינינו לה' הוא המחסום אלא אנחנו אומרים לקב"ה אי אפשר שתתייחס אלינו כאילו אנו מדומיינים.

מקודם היא היתה "ילדה טובה" שלו, אבל עכשיו היא מרגישה שהיא הפכה להיות אבן. איך יהודי מרגיש? יהודי מרגיש שהקב"ה אומר לו שזה דמיון יפה, ומה זה עושה לו? "בסדר, הבנתי...", עד כדי כך שהיא אומרת לו:

(טו) אֶחָזוּ לָנוּ
שׁוֹעָלִים שׁוֹעָלִים
קִטְנִים מְחַבְּלִים
כְּרִמִּים וּכְרִמִּינוּ
סְמָדָר: (טז) דּוֹדִי לִי
נֶאֱמָר לוֹ הִלְעָה
בְּשׁוֹשָׁנִים: (יז) עַד

איזה דמיון מלהיב וניסו להרגיע אותה, כאן היא כבר מאבדת את השפיות לגמרי.

(ב) אַקוּמָה נָא
וְאַסוּבְּכָה בְּעִיר
בְּשִׁנְקִים וּבְכַחְבוֹת
אַבְקָשָׁה אֶת שְׂאֲהָבָה
נִפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא
מִצְאָתִי : (ג) מִצְאוֹנִי
הַשְּׁמָרִים הַסְּבָכִים
בְּעִיר אֶת שְׂאֲהָבָה
נִפְשִׁי רְאִיתָם :

השומרים הסובבים בעיר אלו כוחות ההיגיון. ההיגיון הלך. היא אומרת אני מחפשת משהו שההיגיון אומר שאי אפשר שיהיה, הרי בתור, אך אני בכל אופן רוצה אותו. זה נקרא שהיא שואלת את השומרים הסובבים בעיר.

שגם הוא יתלהב עלי

(ד) כְּמַעֲט
שְׁעֲבָרְתִּי מִקֶּדֶם עַד
שִׁמְצָאֲתִי אֶת שְׂאֲהָבָה
נִפְשִׁי אֶחֱזַתִּי וְלֹא
אֶרְפְּנוּ עַד שֶׁהִבֵּיאֲתִי
אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֲדָר
הַדִּרְתִּי :

מה הכוונה? היא מצאה מה היא מחפשת, מה בעצם היא מחפשת? "אחזתיו ולא ארפנו" אני לא אשחרר אותו, "עד שהביאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי" עד שגם אצלו יהיה מה שגרם לי. כשאני נסחפת אחרינו אני רוצה שגם הוא יסחף

אחריי. זה שהוא יגיד שזה 'נחמד' לא מספיק לי. אלא מה אני רוצה? שכמו שאני הולכת עליו בהתלהבות הוא יתלהב עלי, הוא לא יגיד לי שאני "סוסה". זה מה שהיהודי רוצה, היהודי רוצה מהקב"ה שהוא יתלהב עליו.

יש כאן עוד כמה דברים מעניינים שנדלג עליהם עכשיו.

מאבד את היציבות

הוא מסתכל עליה, ואומר:

(ו) מִי זֹאת
עֲלָה מִן הַמִּדְבָּר
כְּתִימְרוֹת עֶשֶׂן
מִקְטָחַת מוֹר וּלְבוֹנָה
מִפֶּל אֲבָקַת רוּחַל :

כלומר הוא רואה שבאמת יש לזה ריח חזק, כלומר זיכרון חזק ממנה. לבונה זה משהו שפועל על הזיכרון, גם ברפואה זה כך, זה מחזק את הזיכרון. בתורה כתוב על הלבונה "אזכרתה לה". מתעוררים לו פה זיכרונות חזקים.

ואז הוא מאבד את היציבות של המלכות שלו. עד עכשיו הוא מלך שמתייחס לנערה. אבל כעת:

(ז) הִנֵּה מִשְׁתַּו
שְׁלִשְׁלִמָה שְׁשִׁים
גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ
מִגִּבְרֵי יִשְׂרָאֵל : (ח)
כָּלֶם אֶחָזִי חֶרֶב
מִלְמָדִי מִלְחָמָה אִישׁ

מלך! יש לו כתר! האמא זה בעצם הכוונה שהוא נהפך להיות ילד, ביחס לאמא שלו הוא הילד שלה ועכשיו היא דואגת לו שהוא יוכל להתחתן, והיא נותנת לו עטרה.

אם אתה יכול – תסתדר לבד

כעת יש תיאור מאוד מעניין שלא ניכנס עכשיו לפירוט שלו. פעם ראשונה שהוא מתאר אותה. לא סוסה עם קישוטים, אלא עכשיו פשוט הוא אוהב אותה.

כעת הוא מתאר אותה מאוד חזק, וכשהוא מסיים לתאר הוא מאוד מתלהב, אומר מילים של התלהבות.

היהודי עומד מול ה' ואומר לו – זה לא מספיק שתגיד לי שאני 'ילד טוב' אלא אני רוצה גם שתאהב אותי כמו שאוהבים. תהיה כמו ילד, תאהב. והקב"ה אומר – 'בטח!', והוא נהיה כמו ילד. שהוא פתאום אוהב, ממש ממש אוהב. אז בסוף זה שובר את הסלע הזה שהיא נמצאת בו "בחגוי הסלע", הוא באמת נשבר.

בתחילת פרק ד' הוא מתאר אותה ואומר:

(א) הִנֵּה יָפָה
רַעֲיָתִי הִנֵּה יָפָה עֵינֶיהָ
יוֹנִים מִבְּעַד לְצִמְתָּהּ
שִׁעָרָהּ כְּעֶדֶר הָעֵזִים
שֶׁגִּלְשׁוּ מִזֶּה גִלְעָד:

חֲרָבוּ עַל יָרְכוֹ מִפֶּחַד
בְּלִילוֹת: ס (ט)
אֶפְרָיִם עָשָׂה לוֹ
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעֲצֵי
הַלְבָּנוֹן: (י) עֲמוּדָיו
עָשָׂה כְּסֵף רִפְיָתוֹ
זָהָב מְרַקְבוֹ אֲרָגָן
תּוֹכוֹ רְצוֹף אֶהָבָה
מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָּם:

הוא צריך עכשיו מצד אחד ליצור קשר מאוד חזק ומצד שני לשמור על המלכות שלו.¹⁰ הוא רוצה גם לשמור חזק על המלכות שלו, וגם שהוא יוכל להתאהב כמו שהיא באמת רוצה.

וזה מה שקורה:

(יא) צִאֲיָנָה
וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה
שֶׁעֲטָרָה לוֹ אִמּוֹ בָּיוֹם
חֲתָנָתוֹ וּבָיוֹם שִׁמְחָת
לָבוֹ: ס

היא הצליחה להביא אותו "אמו" למה שהיא אמרה "אל בית אמי". לא נכנס עכשיו לשאלה למה זה משתנה בין האמא שלה לאמא שלו (למרות שזה עניין מאוד יפה) אבל העיקר שיש לו אמא. מה הכוונה שיש לו אמא? הוא מלך! מה זה אמא? עוד שאלה, למה היא נותנת לו עטרה? הרי הוא

¹⁰ זה הווארט של הפסוקים פה, צריך להכנס לזה יותר טוב, אך לא נעשה את זה עכשיו.

(ט) לְבַכְתִּי אֶחָתִי
כִּלְה לְבַכְתִּי בִּאֶחָד
בְּאַחַת מְעִינֶיךָ בְּאַחַד
עֲנֵן מִצִּוְלָנֶיךָ : (י) מִה
יָפוּ דִדֶּיךָ אֶחָתִי כִּלְה
מִה טָבוּ דִדֶּיךָ מִיֵּין
וְרִיחַ שְׁמֹנֶיךָ מִכָּל
בְּשָׂמִים : (יא) נִפְתַּת
תִּשְׁפֹּנָה שְׁפָתֹתֶיךָ
כִּלְה דְּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת
לְשׁוֹנֶיךָ וְרִיחַ שְׁלֹמֹתֶיךָ
כְּרִיחַ לְכָנוֹן : ס

אח"כ הוא אומר לה :

(יב) גֵּן נָעוּל
אֶחָתִי כִּלְה גֵּל נָעוּל
מַעֲיֵן חֲתוּם :

ואז הוא ממשיך לתאר את הגן :

(יג) שְׁלַחֶיךָ
פָּרְדָּס רְמוֹנִים עִם פָּרִי
מְגֵדִים כְּפָרִים עִם
נֶרְדִּים : (יד) נֶרְדַּךְ
וְכַרְפֶּס קִנְיָה וְקִנְמוֹן
עִם כָּל עֵצֵי לְבוֹנָה מִר
וְאַהֲלוֹת עִם כָּל רֶאשֵׁי
בְּשָׂמִים : (טו) מַעֲיֵן
גִּנִּים בְּאֶר מִים חַיִּים
וְנִזְלִים מִן לְכָנוֹן :
(טז) עוֹרֵי צָפוֹן וּבֹאֵי
חֵימָן הִפִּיחִי גִנִּי יִזְלוּ
בְּשָׁמִיו.

ואז היא אומרת לו :

(כ) שְׁנֵיךָ כְּעֶדֶר
הִקְצוּבוֹת שְׁעָלוּ מִן
הֶרְחָצָה שְׁכָלֶם
מִתְאַמּוֹת וְשִׁכְלָה אֵין
בָּהֶם : (ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי
שְׁפָתֶיךָ וּמִדְּכֶרֶךְ
נִאֲנָה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן
רִקְתָּךְ מִכְּעֵד לְצִמְתָּךְ :
(ד) כְּמִגְדֵּל דָּוִיד
צִוְאָרְךָ בְּנוֹי לְחִלְפִיּוֹת
אֶלֶף הַמִּגָּן תָּלוּי עֲלָיו
כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים :
(ה) שְׁנֵי שְׂדֶיךָ כְּשָׁנֵי
עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צָבִיָּה
הָרוּעִים בְּשׁוֹשָׁנִים :
(ו) עַד שְׁיַפּוֹת הַיּוֹם
וְנָסוּ הַעֲלָלִים אֶלֶךְ לִי
אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל
גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה :

בסוף התיאור הוא אומר :

(ז) כִּלְךָ יָפָה
רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ :
ס

כלומר, בעצם את שלימה לגמרי.

ואז הוא אומר לה :

(ח) אֶתִּי
מִלְכָּנוֹן כִּלְה אֶתִּי
מִלְכָּנוֹן תְּבוּאֵי תְּשׁוּרִי
מִרֹאשׁ אֲמִנָּה מִרֹאשׁ
שְׁנֵי וְחֶרְמוֹן מִקְּעֵנוֹת
אֶרִיוֹת מִהֶרֶרִי נְמָרִים :

ואז פתאום, בפסוק שאח"כ, אחרי
שהיא הזמינה אותו והוא בא, כתוב:

(ב) אָנִי יִשְׁנָה
וְלִבִּי עַר קוֹל דּוֹדִי
דּוֹפֵק פֶּתַחַי לִי אֲחֹתִי
רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמָּחִי
שְׁאֵשִׁי נִמְלֵא טָל
קִנְיָוֹתַי רְסִיסֵי לֵילָה:
(ג) פֶּשְׁטָתִי אֶת פֶּתַחַתִּי
אֵיכָכָה אֶלְבָּשָׁנָה
רַחֲצָתִי אֶת רַגְלִי
אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם:

ההתלהבות היתה נפלאה והיא
נרדמה באמצע. אם אני אומר שיש רצף אז
זה ממש לא מובן. בדיוק עכשיו היא מצאה
את הזמן לישון? מה קרה? היהודי פתאום
החליט להירדם באמצע שהקב"ה כל כך
מתאר אותו יפה – פתאום היהודי נרדם,
ולא רק זה, הדוד מתחיל לדפוק מבקש
מתחנן. מה הציור הזה בכלל? אפילו במשל
הציור מוזר.

זה ציור משונה. גם במשל הציור לא
ברור, וממילא בנמשל עוד יותר רחוק לנו
להבין מה קורה פה. זו דוג' חריפה למה
שאמרנו קודם, שקשה להגיד שיש פה רצף
אחד, זה מראה על איזושהו משבר שקורה
בקשר.

למה באמת היא נרדמת פתאום? היא
כאילו אומרת "מה עשית?" אני אמרת
"יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו", ואז מה
אמרת? "באתי לגני" – אז בסדר, אתה יכול
להסתדר לבד!

יָבֹא דוֹדִי לְגִנִּי
וַיֹּאכַל פְּרִי מִגְדֵּיו:

כל מה שאתה אוהב אותי בגלל שאני
יפה זה לא ממני, אלא כל היופי שלי, כל
הבשמים שלי, הכל הוא שהאהבה שלך אלי
משתקפת ונראית יפה – אבל זה לא אני
בעצמי. אני בעצמי נפולה, אבל כשאתה כל
כך מתלהב ואני נראית כ"כ יפה זה בעצם
שאתה רואה את האהבה שלך אלי בתוכי.
זה "יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" – את
האהבה שאתה אוהב אותי שגורמת לי
להיות כל כך יפה וכ"כ נעימה וכ"כ
מבושמת, את זה תאכל, זה שלך, הכל שלך.

יהודי מרגיש שכשהקב"ה אוהב
אותו, הולך על זה לגמרי, זה באמת עושה
לו משהו, ואז הוא אומר לקב"ה – הכל
שלך.

איך שהיא גורמת להגיד הכל שלך,
אז הוא בא ואומר: "באתי לגני". הוא באמת
רוצה לבוא לגן שלו, הוא באמת שמח, הוא
מאוד רוצה את היהודי.

הוא שמח שמח ואומר (בתחילת
פרק ה'): :

(א) בָּאתִי לְגִנִּי
אֲחֹתִי כְּלָה אֲרִיתִי
מוֹרִי עִם בְּשָׁמִי
אֶכְלֹתִי יַעְרִי עִם דְּבָשִׁי
שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֶלְבִי
אֶכְלוּ רַעִים שְׁתוּ
וַיִּשְׁקְרוּ דוֹדִים: ס

נִטְפוּ מִזֶּמֶר וְאֶצְבְּעֹתַי
 מִזֶּמֶר עֲבָרָה עַל כְּפֹתַי
 הַמִּנְעוּל: (ו) פְּתַחְתִּי
 אֲנִי לְדֹדִי וְדֹדִי חִמְקָה
 עֲבָרָה נִפְשִׁי יִצְאָה
 כְּדֶכְרוּ בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא
 מִצְאָתִיהוּ קָרָאתִיו
 וְלֹא עָנָנִי:

למה הוא בורח? כי מה הוא יעשה
 עכשיו? לא להתלהב, כמו שהיה קודם – אז
 זה "הרי בתר", כן להתלהב – מה שיקרה זה
 "אני ישנה". היא שמה אותו במקום לא
 אפשרי, תחליטי! היא לא יודעת מה היא
 רוצה מעצמה... "אז הוא בורח, הוא כביכול
 לא יודע מה לעשות, גם זה לא טוב וגם זה
 לא טוב.

השתגעה על כל הראש

נתקדם עוד קצת, בזריזות:

(ז) מִצְאָנִי
 הַשְּׂמֵרִים הַסְּבָכִים
 בְּעֵיר הַכּוֹנֵי פְּעֻנֵי
 נִשְׁאוּ אֶת רִדְדֵי מַעְלִי
 שִׁמְרֵי הַחֲמוֹת:

עכשיו היא משתגעת לגמרי, לא כמו
 קודם. קודם היא השתגעה קצת ועכשיו היא
 השתגעה לגמרי. איך אני יודע? כי מקודם

תראו כמה פעמים הוא אומר את זה
 "גני, מורי, בשמי, יערי, דבשי, ייני חלבי",
 איפה היא? היא כאילו אומרת לו "אני
 התבטלתי אליך, ואתה אומר 'נכון, נעלמת',
 בסדר אז נעלמתי".

אם באמת אתה כל כך אוהב אותי
 וכ"כ מתלהב עד שטוב לך עם עצמך – אז
 מה הפלא שאני נרדמת? נעלם הקשר.

כלומר שהתוצאה של זה שאני כל
 כך מרגיש שהכל זה רק ממנו והוא באמת
 אומר שזה נכון, זה שבאמת אני מרגיש –
 'טוב, אז אם באמת הכל ממנו וגם הקב"ה
 חושב שהכל ממנו אז נגמר'. הכל הלך.

לא יודעת מה רוצה מעצמה

הקב"ה עכשיו צריך לפתור את
 הבעיה. איך הוא פותר את הבעיה? "קול
 דודי דופק, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי
 תמתי", כלומר שהוא אומר לה "לא זה מה
 שהתכוונתי, לא זה היתה הכוונה". אז מה
 כן? אז לא ברור מה כן."

אז הוא דופק ואיך שהיא מתעשתת
 לפתוח לו – הוא כבר בורח, ועוד פעם הכל.

(ד) דֹדִי שָׁלַח
 יָדוֹ מִן הַחֹר וַיִּמְעַי
 הָמָו עָלָיו: (ה) קָמָתִי
 אֲנִי לַפְּתָח לְדֹדִי וַיִּדֵּי

"שאלה: גילוי היש האמיתי ביש הנברא.
 תשובה: הוא לא למד חסידות, אז לקח לו הרבה
 זמן וזה היה יותר מעניין...
 "שאלה: זו אישה טיפוסית לא משהו מיוחד..."

תשובה: אבל פה זה יפה, זה ההבדל.
 שאלה: גם בעוד מקומות יש את זה יפה!
 תשובה: זה התחיל פה, הקב"ה רוצה שהקשר
 יהיה יפה, אז הוא נתן לנו את שיר השירים.

(י) דודי צח
 וְאָדָם דָּגוּל מִרְכָּבָה:
 (יא) רֹאשׁוֹ כָּתֵם פֶּז
 קִנְצוֹתָיו תִּלְתָּלִים
 שְׁחָרוֹת כְּעוֹרֵב: (יב)
 עֵינָיו כִּיּוֹנִים עַל
 אֶפְיָקִי מִים רִחְצוֹת
 בְּחֶלֶב יִשְׁבוֹת עַל
 מְלֶאֶת: (יג) לִחְיוֹ
 כְּעֶרְוַת הַבָּשָׂם
 מְגֻדְלוֹת מְרַקְחִים
 שְׁפָתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים
 נְטָפוֹת מִזֶּרַע עֵבֶר: (יד)
 יָדָיו גְּלִילִי יָהֵב
 מְמַלְאִים בְּתַרְשִׁישׁ
 מַעְיו עֶשֶׂת שָׁן
 מְעַלְפֶּת סְפִירִים: (טו)
 שׁוֹקֵיו עֲמוּדֵי שֶׁשׁ
 מִיִּסְדִּים עַל אֲדָנִי פֶז
 מְרָאָהוּ פִלְכָנוֹן בְּחוּר
 כְּאַרְזִים: (טז) חֲכוֹ
 מִמִּתְקִים וְכָלֹ
 מִתְמַדִּים זֶה דּוּדֵי נִזְהָ
 רָעִי בְּנוֹת יִירוּשָׁלַם:

הסבי עיניך מנגדי

המלך מאוד שמח מזה שהיא מתארת אותו ככה, ואז הוא מתאר אותה, הוא אומר "כן, זה יפה". אני לא רוצה להיכנס לכל הפרטים, אבל זהו תיאור שונה מהתיאור הקודם שהוא תיאר אותה. הדבר הכי חשוב הוא שהוא אומר לה שהוא לא רוצה שהיא תסתכל עליו.

מה קרה? היא הגיעה לשומרים הסובבים בעיר ושאלה אותם אם הם מצאו את האהבה, השכל לא מצא ("כמעט שעברתי מהם") אבל הנפש מצאה ("עד שמצאתי"). אבל פה היא מגיעה, והשומרים אומרים לה: 'את משוגעת על כל הראש'. השכל אומר: השתגעת לגמרי! כשהוא לא מתלהב – את לא מבסוּטית. וכשהוא מתלהב – את סוגרת את הבסטה?! נפלת על הראש! השתגעת לגמרי! איך זה יכול להיות?!

אז מה הם עושים לה? מרביצים לה, נותנים לה מכות ואומרים לה שהיא משוגעת. מה עושים למשוגע? מרביצים לו...

השכל חובט בנפש. הקב"ה אומר לאדם שהוא מוכן להתלהב ממנו, והאדם אומר לקב"ה 'אם תתלהב לא יישאר ממני כלום'. השכל תוהה – לאיפה זה הולך?...

גם מאוד מתלהב וגם מאוד מאופק

ואז היא מתארת אותו, זה תיאור ראשון שהיא מתארת אותו כזה חזק מי הוא. הווארט של התיאור הוא שמצד אחד הוא מאוד מאוד מאוד מלך, כי למרות שהוא מאוד מתלהב הוא גם יכול להיות מאוד מאופק, ברגע שהיא לא רוצה אז לא. ומצד שני הוא מאוד רוצה. כלומר היא מתארת אותו גם כמאוד מאופק וגם מאוד מתלהב ביחד. היהודי בא לקב"ה, הוא אומר – אני לא יודע מה אני רוצה אבל אני יודע שאתה גם מאוד מתלהב וגם מאוד מאופק.

מה זה עושה לו? זה עושה לו משהו
מאוד מיוחד.

קודם כל פעם ראשונה שפתאום
מוזכר העם, הציבור הרחב. אבל הוא מוזכר
בקשר אליה. כלומר זה מתחלף, במקום
שהוא יהיה מלך על כל המדינה שלו, הוא
אומר:

(יב) לֹא יִדְעָתִי
נַפְשִׁי שְׁמַתִּי מִן־כְּבוֹת
עַמִּי נָדִיב:

מה קורה לו פתאום? פתאום הוא
מרגיש שהוא מאוד רוצה להיטיב לה, כמו
שהמלך הוא רוצה להיטיב, כמו שהוא רוכב
על עם, הוא רוצה להיות בקשר איתה, והוא
מרגיש בקשר איתה כאילו שהוא על עם
שלם.

איפה זה הכי בולט? ב"שובי שובי
השולמית", התיאור פה הוא כמעט אותו
תיאור כמו קודם, רק נוסף פה משהו מאוד
חשוב – העיניים... העיניים חזרו, מה קרה
לעיניים?

(א) שׁוּבִי
שׁוּבִי הַשּׁוֹלְמִית שׁוּבִי
שׁוּבִי וְנַחֲזֶה בָךְ מָה
תַּחֲזוּ בַשּׁוֹלְמִית
בְּמַחֲלַת הַפְּתָנִים: (ב)
מָה יָפוּ פְעַמֶּיךָ
בְּנָעָלִים בַּת נָדִיב
חֲמוּקֵי יֶרֶכְךָ כְּמוֹ
חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יָדֶי
אַמֶּן: (ג) שְׂרָרְךָ אֲנִי

(ה) הִסְכִּי
עֵינֶיךָ מִנְּגִדֵי שָׁהָם
הִרְהִיבִי שְׁעָרְךָ כְּעָדָר
הָעֵזִים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן
הַגִּלְעָד:

למה? כי אם היא מסתכלת עליו זה
כאילו היא רוצה שהוא יסתכל עליה, אם
הוא יסתכל עליה אז היא תקלוט את עצמה
כלא קיימת. מה זה להסתכל בעיניים?
כאשר אני מסתכל בעיניים של מישהו אני
משתקף בתוך העיניים שלו. זה גם ממש
ככה פיזית, ניתן להבחין בכך אם מסתכלים
קרוב. אך גם נפשית, כאשר מישהו מסתכל
עלי, אני מסתכל איך הוא מסתכל עלי. אז
פה אם המלך יסתכל באמת הוא ימחק אותה
כי באמת היא כאילו כלום.

הקשר איתה יותר מאשר כל העם

לאחר מכן אומר משהו מאוד
מיוחד:

(ט) אַחַת הִיא
יוֹנָתָנִי תַמָּתִי אַחַת הִיא
לְאַמָּה בָּרָה הִיא
לְיֹלְדָתָהּ רְאוּהָ בְנוֹת
וַיֵּאשְׁרוּהָ מְלָכוֹת
וַיִּפְלְגֻשִׁים וַיַּחֲלִיפוּהָ:
ס

הוא מדבר עליה ואומר שבסוף היא
משהו מיוחד, זה שהיא מאוד רוצה, למרות
שהיא לא יודעת מה היא רוצה וזה סתירות
וזה – אין עליה.

היין? "טובים דודיך מיין" – אז הוא היה יותר מיין. ופה מה כתוב?

(י) וְחַכְכֵּךְ כִּיִּין
הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדִי
לְמִישְׁרִים דּוֹכֵב שְׁפָתַי
יִשְׁנִים:

כעת הוא משתכר ממנה, ולא היא ממנו.

מה היא אומרת לו? אנחנו משתכרים אחד מהשני:

(יד) הַדּוֹדָאִים
נִתְּנוּ רֵיחַ וְעַל פִּתְחֵינוּ
כָּל מְגַדִּים חֲדָשִׁים גַּם
יִשְׁנִים דּוּדִי צְפִנְתִּי
לָךְ:

דודאים היינו ששניהם דודים, לא "דודי לי ואני לו".

ואחרי זה כתוב: מי יתנך כאח לי, עכשיו איך היא מסתכלת עליו? הוא כמו אח שלה, אנחנו כבר כמו אחים, זה לא כמו מלך ונערה שאין מה לדבר, אנחנו כמו שני אחים שבעצם גדלנו באותו מקום.

ואז היא אומרת לו "אנהגך", אני אמשוך אותך. בהתחלה היא אמרה "שמכני אחריך נרוצה", עכשיו היא אומרת לו אנהגך הביאך.. ואז היא אומרת לו אשקך מיין הרקח. אני אשקה אותך מיין הרקח. יין הרקח זה הכוונה שזה מעורבב משתי היינות. נדלג רגע. עד כדי כך זה חזק שהיא אומרת לו שמה חיבלתך..

הַסֵּהר אֶל יַחְסֵר הַמֶּזֶג
בְּטִנְיָךְ עֲרַמַת חֲטִיִּים
סוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים: (ד)
שְׁנֵי שְׂדֵיךְ כְּשִׁנִּי
עֲפָרִים תֵּאֲמִי צְבִיָּה:
(ה) צִנְאָרְךָ כְּמִגְדָּל
הַשֵּׁן עֵינֶיךָ בְּרִכּוֹת
כְּחֻשְׁבוֹן עַל שַׁעַר פֶּתַח
רְבִים אַפָּךְ כְּמִגְדָּל
הַלְכִנּוֹן צוּפָה פְּנֵי
דַּמְשֶׁק:

מה הכוונה? יש בריכות, ויש שער שאנשים עוברים ליד הבריכות ונכנסים בשער, אז רואים בתוך הבריכה את ההשתקפות של כל הדמויות של האנשים שעוברים.

מה קורה פה בעצם? כאילו כשאני מסתכל על העיניים שלך ואת מסתכלת על העיניים שלי, מה בעצם משתקף פה? כל מה שהתחולל בינינו. מה שהתחולל בכל הרומן בינינו, בכל הקשר – זה הפך להיות המדינה, זה ה"שער בת רבים", זה העניין שיש. למלך יש מדינה שלימה, ופתאום העניין זה רק הקשר. המדינה היא לא הרבה, העיקר זה מה שפתאום תפס אותו. יש קשר בינינו לבין הקב"ה כל כך חזק שזה מה שמעניין אותו והוא אומר לנו: "ואו, זה מה שיש פה", כל העולם – בסדר, אבל הקשר הזה זה מה שמיוחד. זה העיניים שיש פה.

שניהם דודים

ואז הוא מתלהב מאוד מכל הדבר הזה, ומה הוא אומר? בהתחלה מי היה

(ה) מִי זֹאת
עֲלָה מִן הַמִּדְבָּר
מִתְרַפֶּקֶת עַל דֹּדָהּ
תַּחַת הַתְּפוּחִים
עוֹרְרֵתִיךְ שָׁמָּה
חֲבִלְתֶּךָ אֶמְךָ שָׁמָּה
חֲבִלְתָּהּ יִלְדֶתְךָ:

כאילו היא זו שהולידה אותו. אני
עיכשיו כאילו מולידה אותך מרוב שאתה
כאילו, אתה כמו ילד חי שנולד. הקשר כ"כ
חזק כ"כ חי שפתאום נולדת כביכול.

אבל היא לא מתבלבלת. גם כשהיא
אומרת ככה, היא זוכרת שהיא לגמרי תלויה
בו:

(ו) שִׁימְנִי
כַחוֹתֶם עַל לִבִּי
כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֵיךָ כִּי
עָזָה כַּמֶּנֶת אֶהְבֶּה
קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְיָה
רְשָׁפִיהָ רְשָׁפִי אִשׁ
שֶׁלֹה־בְתִיָּה:

שאלה: מה זה שהיא אומרת לו
"ברח דודי"?

תשובה: זה סוד גדול, כל הפסקא
האחרונה זה משהו נפלא ממש. זה משהו
ששלמה הסתיר. הוא לא גילה. זה מוחבא
בתוך מוחבא. אז בהזדמנות אחרת...

סיכום

נעשה איזה סיכום:

א. בהתחלה אני בא לקב"ה, אני
בפער אינסופי, מדמיין חזק ויודע שזה
דמיון.

ב. הקב"ה אומר לי שזה יפה. זה
מאוד חזק בשבילי מצד אחד אבל גומר
אותי לגמרי – זה יוצר נתק.

ג. ואז אני מנסה לחשבן מה אני
מחפש, אני מחפש שהקב"ה יתלהב ולא רק
יגיד שאני מתנהג יפה. הוא צריך לשמור
מצד אחד על המלכות שלו, על המרחק,
ומצד שני להתלהב.

ד. ואז כשהוא מתלהב, זה באמת
גורם לי להיות מואר לגמרי, ואני מבקש
ממנו להתלהב הרבה כך שיאיר בתוכי. ואז
פתאום הקב"ה אומר – אז הכל זה אני. וכך
הכל נעלם עוד הפעם. אז הקב"ה אומר "אז
לא, אני לא רוצה לבלוע אותך", אז הוא
הולך.

ו. ואז אני נהיה משוגע לגמרי. לא
יודע מה אני רוצה. אני רוצה שהוא יתלהב
כ"כ עד שתהיה מיתת נשיקה לגמרי או
שאני לא רוצה?

ז. ואז בסוף, היא אומרת מה אני
רוצה אני לא יודעת, זה באמת שיגעון. אבל
הוא – הוא גם רוצה להתלהב וגם רוצה
להיות מאופק. אבל אז הוא אומר "הסבי
עיניך" – אל תגידי לי להתלהב.

ח. בסוף הוא אומר שכיון שאת רוצה
אותי גם כשאת לא יודעת מה את רוצה אני
יכול להסתכל שזה היופי שיש לך. אז כל
פעם יהיה משהו אחר. וזה נקרא שיש מלא

מלא דמויות רק בקשר. אנחנו בעצמנו
נהיים מלא דמויות, התרחשות שלימה,
בקשר יש יותר התרחשות מאשר לנהל
מדינה שלמה.^ט

ואז הם שותים ביחד. לחיים לחיים...

תשובה: הוא שמח בהכל, הוא נהנה מכל
הרומן. זה הופך להיות המדינה, העניין שלו בקשר הוא
יותר מאשר במדינה, יותר מאשר מלך, הוא גם מלך
וגם... זה מה שהוא אומר "על שער בת רבים", הוא שמח
בהכל. הוא נהנה מכל הגוונים. זה הופך להיות המפגש,
שהוא גם מלך וגם שיכור מאהבה.

^ט **שאלה:** אם זה לא טוב שהוא מחק אותה
כשהוא אמר לה "באתי לגני..." אז למה הוא אומר את
זה? שלא יגיד את זה. במיוחד אם הוא הקב"ה – הוא לא
יכול להסתדר איתה?

המשמעות הפנימית של בקיעת הים

להבין את עצם האותיות, אבל לא מבינים את המשמעות כמו איך שה' רצה לבטא אותה.

אם ניקח את זה ליום יום, זה כמו ההבדל בין תורה למדע. המדע יכול להבין המון דברים שקורים בעולם אבל הוא מבין את זה ללא משמעות רק כמו שזה קיים. הוא מבין את זה יותר טוב אולי מאנשי תורה, אבל הוא מבין רק את המציאות, את האותיות, את מה שמדברים בפועל בלי להבין את המשמעות. אבל לדבר תורה זה להבין את המשמעות, להבין שכל האותיות הם הנסיון של ה' להסביר משהו שבשבילו נהיו כל האותיות. הוא אומר שהיכולת להגיע לתורה כלומר להבין את המשמעות זה על ידי קריעת ים סוף.

מה זה קריעת ים סוף? בקיעת הים פירושה שנבקע ההעלם שיש בדיבור, שבמקום שיהיה דיבור שמעלים נהיה דיבור שמגלה. אם אתה תופס את הדיבור כמו שהוא, הוא בעצם מעלים על מה שהמדבר רצה לדבר, אתה אחוז רק באותיות.

העיקר הוא המַדְבֵּר ולא הדיבור

כדי להבין עד כמה התפיסה שלנו את המציאות של דבר ה' היא אבסורד, נגיד שהיא כמו שבן אדם מדבר איזה שהוא תוכן מאד פנימי, וכשהוא אומר את התוכן

מועדים לשמחה. אני רוצה לדבר כהכנה לשביעי של פסח, בעיקר על המאמר השני של קריעת הים בלקו"ת ד"ה "והניף ידו על הנהר והיה בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים".

בקיעת ההעלם שבדבור

אדה"ז מסביר בתחילת המאמר שקריעת הים עושה שתהיה בקיעה, שמה שנמצא בעולם האצילות יהיה קשור למה שנמצא בעולמות בי"ע ויהיה חיבור ביניהם. כדי להסביר ולהמחיש הוא משתמש במשל שכוח אצלו שכל העולם נברא באותיות².

הדיבור מחולק להרבה חלקים. כדי לתפוס מה הכוונה שהעולם הזה נראה כמו דיבור, צריך לשים לב לכל החלקים. הנקודה שעליה הוא שם את הדגש בתחילת המאמר הוא העניין הזה שיש שני חלקים בדיבור. יש את עצם הביטוי של האותיות כמו תינוק שמבטא את האותיות ולא מבין את המשמעות (הרבה פעמים שאומרים לילד לספור עד עשר אין קשר בין הידיעה שלו את המספרים למציאות). מה שהוא רוצה להסביר בדוגמה הזו הוא שעד קריעת ים סוף היה אפשר לראות את המלים של הקב"ה אבל לא היה אפשר להבין את המשמעות. ה' דיבר את העולם, אפשר

² ראה אריכות גדולה על כך בספר "זה השער".

הפנימי יש אנשים שמסתכלים על הטונים, כמה הקול עולה וכמה הוא יורד וכו'.^{כא}

מה עושה קריעת ים סוף, מה עושה ההתגלות שהיא מעבירה את יכולת השמיעה שלנו את הדיבור, מזה שאנחנו קולטים רק דיבור חיצוני לזה שאנחנו יכולים להיות מוכשרים להבין את התוכן? התשובה קשורה גם למה שדיברנו בפעם הקודמת^{כב}, שבקריעת ים סוף היה ברור שכל העולם הזה הוא כמו משחק. הטבע הוא לא משהו קיים מצד עצמו, אלא הכל זה רק איך שה' כמו בפלסטלינה משחק עם המציאות, וזה גורם שלא תופסים את המציאות כמשהו שעומד בפני עצמו, אלא כבא לבטא משהו אחר.

ניתן דוגמה אצלנו. נניח שאני מספר למישהו משהו, וכשאני אומר אותו אפשר להסתכל שאני מבין מה אני אומר, ואפשר להסתכל שאני אומר משהו שאמרו לי להגיד, ואז יוצא שאני לא כמדבר עומד ומדבר, אלא אני כמו תוכי שחוזר על מה שאמרו לו. משמעות הדברים היא שהדיבור החיצוני הוא העיקר, אין מדבר ויש רק דיבור בעצמו. למשל היום יש אכיפה של שוטרים^{כג}. יכול להיות שבא שוטר ואומר תעשה כך תעשה כך. פונים אליו ושואלים אותו הרי זה לא הגיוני, הוא אומר שבאמת

יכול להיות שהוא עובד בלי שכל, אבל זה תפקידו. לא חייב להיות שהוא מבין את ההגיון מאחורי מה שרצו ממנו, ממש "כגרזן ביד החוצב בו". הוא נושא את הדיבור כשליח ולא כאדם המדבר. להרגיש שהעולם הזה בדיבור שלו מבטא מדבר זה קריעת ים סוף.

לכן אומרים שירה בה בא לידי ביטוי יותר שיש מישהו שמבטא את עצמו על ידי הדיבור. זה נראה גם בכתיבה של השירה ברווחים, שבלבן שבין האותיות מופיע המדבר. יש משהו גבוה מאד בלבן שבאותיות כמוסבר במאמרים, שכל שחור צריך להיות מוקף גויל לבן, להגיד שיש תוכן שאין מישהו שנושא אותו זה פסול. וזה נראה גם בכך שזה שירה לעומת דיבור, בדיבור העיקר הוא המסר, אבל בשירה העיקר הוא הביטוי של הרגש הפנימי. כשהשפת אמת מסביר על שירת הים הוא מסביר שפתאום ראו שכל הבריאה היא שירה של ה'. כמו בפרק שירה בה כל הבריאה שרה לה'. אשירה לה' זה לעשות שהכל יהיה שירה של ה'. לראות את כל המציאות כאילו היא שירה של ה', זה לבוא ולהגיד כמו שאמרנו שהמדבר נמצא בתוך הדיבור.

כביכול מעניינת רק הקונסטרוקציה. אותו דבר המדע שיכול להיות מאד חכם – גם קונסטרוקציה זה דבר חכם - זה לתפוס את החלק החיצוני של הדיבור.

^{כב} בשיעור י"ט ניסן תש"פ "השמיעני את קולך" (טרם נדפס).

^{כג} השיעור ניתן בזמן הקורונה.

^{כא} ניתן קוריוז. פעם ישבו אצלי שולי רנד ואיתו אפרים בן שוחט שבזמנו עבד במסגריה. שניהם פטפטו ביניהם, שולי רנד אמר לו שהוא רוצה להזמין אותו להופעה. אפרים אמר לו שאני לא מבין כל כך בהופעות, אבל הקונסטרוקציה של הבמה שלך יכולה מאד לעניין אותי... כך כשה' מדבר הוא אומר כל מיני דברים ואותנו

חלקי הדיבור בבריאת העולם

נסתכל עכשיו מה הכוונה שהעולם הוא דיבור - נסביר את זה לפי דברים שדיברנו בשער היחוד והאמונה – ומה הכוונה שהדיבור נתפס אצלנו ככזה שיש מדבר שמדבר את הדיבור. בדיבור יש כמה חלקים. (א) יש נפיחה, הבל שיוצא מהלב והוא גם כעין משהו פנימי, כמו שאדה"ז (בתחילת פרק ב' בתניא) כותב בשם הזוהר "מאן דנפח מתוכיה נפח". (ב) יש את חיתוך האותיות, (ג) יש את הקול שיוצא, (ד) ובסוף יש את השומע שצריך גם לקלוט את הדיבור (ה) וגם את המסר בו מתבטא המדבר.

כשאני רואה את העולם הדומם, הדומם מבטא את חיתוך האותיות. הנשמות שלנו מבטאות את ההבל של הקב"ה "מאן דנפח מתוכיה נפח". היכולת שיש לנו לקלוט את עצם הדיבור עוד ללא תוכן, זה מה שהנשמות רואות שיש עולם. היכולת להבין שיש תוכן לכל הדבר הזה זה כבר תורה.

נצייר את זה רגע בתוך המציאות: אני רואה עולם, כלומר שאני רואה איך הקב"ה פירט את הכחות שיוצאים ממנו כביכול לפרטים מאד קטנים, כמו אותיות הדיבור שאני מדבר הרבה דיבורים קטנים. כך כל משהו גשמי אם נצייר את זה נכון הוא כח אלקי שנמצא בתוך המציאות הגשמית הדוממת, והכח האלקי הזה הוא כמו פן או פרט אחד בתוך דיבור שלם. יש המון אותיות, וכל המציאות היא שילובים

ואפשרויות שונות של איך שהאותיות מצטרפות. זה להסתכל באופן כללי על הדומם.

אבל יש מה שהקב"ה ברא את הנשמות, מה שהוא בעצם ברא משהו שמרגיש שכל מה שיוצא החוצה יוצא ישירות מהקב"ה. הנשמות כשהן ללא גופים אין להם מציאות מצד עצמה, זה נקרא שהם הבל. מצד מה יש להם מציאות? מצד זה שיש משהו מתוך המדבר שמתלבש בתוך אותיות הדיבור, ההבל שיוצא מתוך המדבר מתלבש באותיות הדיבור, וזה עושה שהמדבר יכול לבטא את עצמו בתוך הדיבור. הנשמה שלי כמו שהיא מצד עצמה זה כמו שה' ממציא אותה בצורה כזו שהיא יכולה להתלבש בתוך הדומם, בתוך המציאות של האותיות שיש.

אם אני מצייר את זה בצורה טובה, הנשמות קדמו לעולם כמו שההבל קודם לדיבור, אבל מצד הגילוי זה מתגלה הפוך שאני רוצה לדבר אותיות בפועל אני מוציא את ההבל שלי וחותך את האותיות, ואז רואים אותיות והבל שיוצא לפי צורת האותיות. כלומר שבסופו של דבר ההבל יוצא מחוטב ומעוצב לפי האותיות שהוציאו את ההבל. כלומר שהנשמה נראית לפי איך שהמציאות שאליה ה' נכנס, וזה נקרא נשמה. הבריאה של נשמת האדם פירושה שה' נכנס לתוך המציאות שהוא ברא והוא מגביל את עצמו בתוך המציאות, ואף על פי כן רואים שזה לא משהו גשמי גרידא, אלא משהו שהוא באמת חלק מה'.

יכולים לשמוע איך זה אצלי ולא איך שזה נשמע אצלכם כאילו אתם לא יודעים איך זה נמצא אצלי. נשלים את מה שאמרנו גם בתוך המשל, שכשאני מדבר יש לי שתי אפשרויות איך לשמוע את מה שאני עצמי מדבר. יש לי אפשרות לשמוע מה שרציתי לדבר, אמרתי ואני שומע. ויש לי אפשרות לשמוע את מה שאני מדבר כאילו אני משהו מבחוץ. אני מתייחס ברצינות למה שדיברתי, אני שומע איך דיברתי, ואני מדבר כאילו לפי איך שאני שומע.

יש משהו במשל שמאד דומה לנו, ויש משהו מאד שונה. נתעכב על מה שדומה. כשאני מדבר הדיבור מחולק לשני חלקים. יש איך שאני מדבר, ויש איך שאני שומע את מה שדיברתי, זה עוד חלק של הדיבור. למשל בן אדם שלא שומע טוב מדבר אחרת ממי שכן שומע טוב, או שהוא צועק, או שהוא מחסיר מלים. כדי שתהיה שלימות של הדיבור צריך גם לדבר וגם לשמוע, ולכן כשהוא מדבר זה מורכב גם מהרצון לדבר וגם מהשמיעה, והוא מדבר גם לפי איך שהוא שמע.

כך ביחס לה'. כשהוא בא לדבר את העולם הוא מדבר בלי לשמוע. אבל כשהוא מוציא את ישראל ממצרים ה' מדבר גם לפי איך שהוא שומע, ויש גם בזה שני חלקים. יש איך שאני שומע וזה החלק הטכני, כמו כבוד שמיעה שרוצה לשמוע איך הדיבור שלו יוצא. אבל יש גם בתוכן, רציתי להגיד משהו, שמעתי את עצמי איך אמרתי מה שאמרתי, ואני מאזן את עצמי ואומר שאני רוצה להסביר יותר טוב, רציתי להגיד כך

אז אם נצייר שוב, עצם חיתוך האותיות הוא העולם הגשמי. ההבדל שיוצא אחר חיתוך האותיות זה מה שמתגלה שיש לנו נשמות שיוצאות מהדיבור והן מסתכלות (כמו שנסביר בהמשך) על מה שממנו הם יצאו, והם יכולות להיות ביטוי של ה' לא רק כפרטים חתוכים, אלא כמשהו שאומר שיש כאן מדבר. אבל אחרי שה' מדבר הוא שומע את מה שהוא מדבר. הוא שומע את זה בשני אופנים, הוא שומע כמדבר ושומע בנוסף גם כמי שהפך להיות חלק מהמציאות – הנשמה.

הנתק והחיבור בין איך שה' שומע את העולם לבין איך שאנחנו

הנתק הזה שיש בין איך שה' שומע את עצמו ואומר את העולם, לבין איך שהוא שומע מתוך המציאות כמו הנשמות, זה נתק כמעט מוחלט, כך היה לפני קריעת ים סוף. כלומר שיש איך שה' מסתכל על העולם שהוא ברא את הכל, את הדומם וגם את הנשמות – החלק ממנו שנמצא במציאות – ואף על פי כן החלק הזה לא שומע איך אני מדבר אלא רק את הדיבור בפועל. אני שומע את עצמי מדבר את הכל כמו שהמצאתי את הכל. על זה באה קריעת ים סוף וקורעת את המחיצה בין איך שה' שומע את עצמו לאיך שהוא עצמו בתוך הנשמות שומע אחרת את המציאות. זה מה שנקרע הים והמסיכה כביכול נקרעת ועכשיו אנחנו וה' רואים אותו הדבר.

מה הכוונה שרואים אותו דבר? הכוונה היא שהקב"ה אומר לנו שאתם

הוא באמת התכוון. לשמוע את עצמי כמו שצריך זה קריעת הים.

בקיעת הנהר לעתיד לבוא

נגיד את סוף המאמר בקצרה, שאומר אדה"ז שכל זה קרה בקריעת ים סוף, אבל לעתיד לבוא כתוב "והניף ידו על הנהר והיה בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים" שיש עוד סוג של בקיעה שצריכה להיות כדי להגיע לעתיד לבוא. מה חסר? מה שהקב"ה נתן את התורה אחרי בקיעת הים זה דבר ה' איך שהוא רוצה שנדע שכל מה שיש במציאות זה דיבורים שלו, אבל זה עדין לא מגלה את איך שה' כלפי עצמו. זה מגלה את איך שהעולם כולו דיבורים של ה' והוא אומר את העולם כמו שהוא רואה אותו.

אבל פנימיות התורה זה לא רק איך שזה נגלה לנו, זה טעמי תורה – התענוג שיש לקב"ה מצד עצמו, והתענוג הזה עדין לא נגלה בתוך הדיבור של התורה. הדיבור של התורה כולל את זה, ולכן מעמד הר סיני כולל גם את מה שיהיה לעתיד לבוא. אבל התענוג והטעם שיש לקב"ה זה עדיין לא נגלה לנו וזה מה שכתוב "והניף ידו על הנהר והיה בעים רוחו" שזה מבטא כביכול את "רוחו" של הקב"ה, והקב"ה מניף את ידו על הנהר, כלומר שהוא מגלה לנו איך בעצם כל העולם הזה הוא התענוג הגדול שלו. הוא לא רק מסביר איך הוא מסתכל על העולם הזה, הוא מסביר איך העולם הזה הוא חלק מהתענוג שלו. זה גנוז מאד

וכך. מה שהוא יותר טכני זה מה שה' שומע את בריאת העולם אחרי שנברא. עצם בריאת העולם היא הדיבור, ההתנהלות של העולם זה מה שה' שומע את הדיבור. אבל יציאת מצרים זה איך שה' שומע את מה שהוא דיבר והוא מדבר עכשיו לפי איך שהוא דיבר במובן הפנימי.

כלומר שאם אני רוצה לשמוע את המשל, אני צריך לתפוס איך ה' כמדבר כולל גם את המציאות שלנו. הוא גם המדבר גם השומע וגם מדבר לפי איך שהוא שומע. כך בסופו של דבר במתן תורה ה' אומר את התורה, ואז גם אנחנו אומרים את התורה, ומבחינתו מה שהוא שומע אותנו זה נקרא שהוא גם אומר, גם שמע, וגם החליט לדבר אותה לפי איך שהוא שמע אותה ממנו-מעצמו. אבל כל זה קורה אחרי שהוא רוצה לדבר לפי איך שהוא שומע את עצמו. זה שהוא שומע את עצמו מדבר זה נקרא קריעת ים סוף וזה שירת הים.

כמו שאנחנו אומרים בלימוד תורה שכאשר אדם לומד "הקב"ה יושב ושונה כנגדו". למה? כי אחרי שהאדם למד ה' אומר את זה ככה. או כמו שכתוב שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר ניתן למשה מסיני. הכל כדי לחבר את הדיבור שלנו עם הדיבור של ה'. שה' מדבר עכשיו לפי איך שהוא שומע את מה שהוא דיבר בעצמו. קריעת ים סוף זה איך שה' שומע את מה שהוא ביטא את עצמו בתוך הדיבור, וכשהוא שומע איך הוא מבטא את עצמו, הוא רוצה כביכול להסביר יותר טוב מה

בתורה, גנוז בקריעת ים סוף, אבל עדין לא התגלה כל מה שגנוז בקריעת ים סוף.

למה זה קשור לקריעת ים סוף יותר מלחג השבועות? כי בקריעת ים סוף מה שנקרע זה מה שהקב"ה אומר שהוא רוצה לדבר לפי איך שהוא שומע את עצמו. העומק של לשמוע את עצמו, זה מה שיהיה לעתיד לבוא. מה שלעתיד לבוא יתגלה עד כמה ה' נמצא בתוך התורה, כמה המתיקות שיש בתורה, הטעם והתענוג שיש בתורה, זה בעצם מה שהיא מבטאת את השעשוע שיש לה', את מה שה' מתענג מעצמו. כיון שזה מה שזה יבטא, ממילא אנחנו נוכל להרגיש לעתיד לבוא, את העומק של מה שיש בשירת הים. בשירה כמו שהיא היום, הוא מסביר שהים נבקע לשנים עשר גזרים, שנים עשר שבטים, מה הם השנים עשר? זה מה שיש שבטים שמתחברים למקור שלהם באצילות. יש איך שהם נמצאים בנגלה במקום שלהם למטה, וזה כמו שה' אומר שזה המציאות כמי שאני מדבר אותה. אבל לעתיד לבוא הוא אומר איך כל המציאות היא בינו לבין עצמו ולא משהו חיצוני לו.

להגיד שיש נגלה זה להגיד שהקב"ה שומע והא' מדבר לפי מה שהוא שומע את עצמו. אבל להגיד פנימיות התורה זה להגיד שהמציאות היא גם הוא בעצמו ולכן כל המציאות היא התענוג האמיתי שלו. שביעי של פסח זה זמן של משיח, רומז לעתיד לבוא, כמו שאומרים בשירה "ה' ימלוך לעולם ועד" לא תהיה ממשלה כלומר שיש מציאות וה' מושל בה, אלא שה' מולך. מה עניין המלכות? שזה ברצון "מלכותו ברצון

קיבלו עליהם". "אין מלך בלא עם" ומצד המלך כל העם הם רק בשביל שהוא יהיה מלך, ומצד העם כל המלך הוא רק בשבילם. מי צריך את מי? לעתיד לבוא מתגלה שגם הטבע מכיר בזה שהוא חלק מה'. כלומר שמצד המלך כל העם בשבילו, ומצד העם כל מציאותם היא בשביל שיהיה מלך, כי רק הם פועלים את זה שהוא יהיה מלך.

יש איך שהמלכות מתגלה בחיצוניות שיש את המלך ויש את העם, אבל יש פנימיות המלכות שמתגלה שהמלך והעם זה היינו הך. כמו הביטוי "שעשועי המלך בעצמותו" שהם חלק ממנו לגמרי, שהוא רוצה עם כדי שהוא יכול להתפשט עליהם. בקריעת ים סוף התגלה שיש מלך ויש עם והכל משחק. לעתיד לבוא יתגלה שאנחנו יכולים להיות עם למרות שהכל משחק ושעשוע של ה' בעצמו.

שנוכח שנוכל להסתכל על כל העולם כדיבור של ה', איך שהוא שומע את עצמו ולפי זה הוא מדבר את העולם.

